

§ALKOHOL- Unges alkoholvaner og oplevelse af tilgængelighed og kontrol 2023, Rapport 2

Veronica Pisinger

Janne Tolstrup

§ALKOHOL – Unges alkoholvaner og oplevelse af tilgængelighed og kontrol 2023

Rapport 2

Veronica Pisinger
Janne Tolstrup

Internt review: Heidi Rosendahl

Copyright © 2024

Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Uddrag, herunder figurer og tabeller, er tilladt mod tydelig kildegengivelse.

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-7899-667-1

Statens Institut for Folkesundhed

Stu­di­estræde 6

1455 Kø­ben­havn K

www.sdu.dk/sif

Rapporten kan downloades fra www.sdu/sif

Indhold

Forord.....	5
Sammenfatning	6
Alkoholvaner	6
Tilgængelighed	7
Kontrol 7	
Alkohol på uddannelser	8
Holdning til alkohol, drikkepres og negative oplevelser med alkohol	8
Læsevejledning.....	10
1 Baggrund	11
Formål 13	
2 Materiale og metode	14
Spørgeskema	14
Dataindsamling	14
Vægtning	15
Deltagere og sociodemografiske karakteristika	16
3 Alkoholvaner	19
3.1 Frekvens af alkoholindtag.....	19
3.2 Binge-drinking.....	20
3.3 Ugentligt alkoholindtag	21
3.4 Årsager til ikke at drikke alkohol	23
3.5 Ønske om at ændre alkoholforbrug	25
4 Tilgængelighed.....	26
4.1 Oplevelse af tilgængelighed af forskellige typer drikkevarer med alkohol	26
4.2 Anskaffelse af alkohol.....	27
4.3 Alkoholmiljøer	32
5 Kontrol	36
5.1 Fremvisning af ID i forbindelse med køb af alkohol.....	36

5.2 Køb af alkohol i beruset tilstand	41
6 Alkohol på uddannelser	43
6.1 Grundskole	43
6.2 Ungdomsuddannelser	43
6.3 Videregående uddannelser	44
7 Holdning til alkohol, drikkepres og negative oplevelser med alkohol	46
7.1 Holdning til alkohol	46
7.2 Vigtige faktorer ved køb af alkohol	49
7.3 Drikkepres	50
7.4 Negative oplevelser med alkohol.....	53
Referencer	55

Forord

Alkoholforbrug blandt unge har i de seneste år haft stor bevågenhed blandt politikere og befolkningen, og den 14. november 2023 blev en række af folketingets partier enige om en ny forebyggelsesplan for tobak, nikotin og alkohol blandt unge. Initiativerne i forebyggelsesplanen vil på sigt kunne påvirke danske unges alkoholforbrug, og det er derfor vigtigt at følge med i, hvordan den nye lovgivning på området vil påvirke unges alkoholforbrug og adgang til alkohol.

Formålet med §ALKOHOL er at følge unges alkoholforbrug, tilgængelighed af alkohol og holdninger til alkohol tæt, mens den nye lovgivning implementeres. Data i denne rapport er indsamlet i efteråret 2023, inden den nye lovgivning er vedtaget og implementeret. Rapporten indeholder udvalgte resultater og udviklingen siden sidste dataindsamling i efteråret 2022.

Rapporten viser blandt andet, at størstedelen af unge mellem 15-24 år tror, det vil være let eller meget let for dem at få fat i alkohol. For eksempel angiver 74 % af de 15-årige, at de tror, det vil være let eller meget let at få fat i øl, mens den tilsvarende andel er over 90 % blandt de 16-17-årige og de 18-24-årige. For spiritus angiver 37 % af de 15-årige, at de tror, det vil være let eller meget let at få fat i det, mens den tilsvarende andel er 60 % blandt 16-17-årige og 93 % blandt de 18-24-årige.

Dataindsamling og udarbejdelse af rapporten er finansieret af TrygFonden.

Rapporten er målrettet forskere, beslutningstagere og politikere, interesseorganisationer, regioner, kommuner, SSP (skole, sociale myndigheder og politi) og andre, som arbejder med alkoholforebyggelse blandt unge. Vi håber, at rapporten kan bruges til at give et overblik over unges alkoholforbrug og -kultur, som kan være med til at belyse, hvor der kunne være behov for nye forebyggende initiativer. En stor tak skal lyde til de i alt 12.875 unge, der har deltaget i undersøgelsen.

Morten Hulvej Rod
Direktør, Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Sammenfatning

I denne rapport præsenteres resultaterne fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse om alkoholforbrug, oplevelse af tilgængelighed og holdninger til alkohol foretaget blandt unge i alderen 15-24 år gennemført i efteråret 2023. Denne rapport skal sammen med basisrapporten fra 2022 udgøre et sammenligningsgrundlag for efterfølgende dataindsamlinger, når ny lovgivning er vedtaget og implementeret.

Et spørgeskema blev udsendt med digital post til 50.033 unge mellem 15 og 24-år i Danmark i oktober og november 2023. I alt har 12.875 unge besvaret spørgeskemaet, hvilket svarer til en svarprocent på 26 %. I denne sammenfatning præsenteres hovedresultaterne fra undersøgelsen.

Alkoholvaner

Drikkefrekvens

Langt størstedelen af unge mellem 15-24 år drikker alkohol mindst én gang om måneden, og ca. hver tredje angiver at drikke alkohol to til fire gange om måneden (33 %). I alt 15 % af de unge angiver, at de aldrig drikker alkohol.

Binge-drinking

Andelen, der binge-drikker (drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed) ≥ 4 gange inden for de seneste 30 dage, er størst blandt de 16-17-årige (27 %) og 18-24-årige (23 %), mens det gælder 16 % for de 15-årige.

Ugentligt alkoholindtag

Det gennemsnitlige ugentlige alkoholindtag er højest blandt de 16-17-årige (11,5 genstande) og lavest blandt de 15-årige (6,5 genstande), mens de 18-24-årige i gennemsnit drikker 9,3 genstande om ugen. Andelen, der drikker over 10 genstande ugentligt, er større blandt 16-17-årige (42 %) sammenlignet med de 18-24-årige (32 %) og 15-årige (23 %).

Typer af alkohol

I samtlige aldersgrupper udgør øl, cider og alkoholsodavand den største andel af det samlede antal genstande i det ugentlige forbrug, blandt både mænd og kvinder. De unge er ligeledes blevet spurgt om, hvor ofte de drikker alkoholfri øl, vin eller drinks (alkoholprocent på max 0,5 %). Størstedelen af de unge 15-24-årige angiver, at de aldrig (77 %) eller højst én gang om måneden (19 %) drikker alkoholfri alternativer.

Tilgængelighed

Oplevet tilgængelighed

De unge er blevet bedt om at angive, hvor let eller svært de tror, at det vil være at få fat i forskellige typer af drikkevarer med alkohol, såsom øl, cider, alkoholsodavand, vin, shots (alkoholprocent under 16,5) og spiritus. Der er aldersforskelle i oplevelsen af, hvor let eller svært det er at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol. Andelen, der har svaret, at de tror, det vil være let eller meget let at få fat i forskellige typer alkohol, stiger med stigende alderen. For eksempel angiver 74 % af de 15-årige, at de tror, det vil være let eller meget let at få fat i øl, mens den tilsvarende andel er 93 % blandt de 16-17-årige og 95 % blandt de 18-24-årige. For spiritus angiver 37 % af de 15-årige, at de tror, det vil være let eller meget let at få fat i det, mens den tilsvarende andel er 60 % blandt 16-17-årige og 93 % blandt de 18-24-årige.

Køb af alkohol

De unge er blevet spurgt, om de nogensinde har købt alkohol i et supermarked, kiosk/tank, vin- og spiritusforhandler, bar/café/restaurant/natklub eller online. Den største andel angiver at have købt alkohol i et supermarked (83 %), mens færrest har købt alkohol online (14 %). Andelen af unge, der har prøvet at købe alkohol de forskellige steder, stiger med stigende alder. For eksempel angiver 36 % af de 15-årige, at de nogensinde har købt alkohol i et supermarked, mens den tilsvarende andel er 78 % blandt de 16-17-årige og 91 % blandt de 18-24-årige.

Hvordan de fik fat i alkohol, sidst de drak

De unge, der drikker alkohol, er blevet spurgt om, hvordan de fik fat i alkohol, sidst de drak. Den største andel blandt de 15-årige (53 %) angiver, at de har fået det fra deres forældre. Derimod angiver den største andel blandt de 16-17-årige (61 %) og de 18-24-årige (47 %) at have købt alkohol i et supermarked, sidst de drak.

Hvor de har drukket alkohol indenfor de seneste 30 dage

De unge er ligeledes blevet spurgt om, hvor de har drukket alkohol inden for de seneste 30 dage. I alle aldersgrupper angiver den største andel at have drukket alkohol "Hjemme hos andre". Dette gælder for 65 % af de 15-årige, 72 % af de 16-17-årige og 58 % af de 18-24-årige. En væsentligt større andel angiver at have drukket på deres skole/uddannelse inden for de seneste 30 dage blandt de 16-17-årige (23 %) end blandt de 15-årige (4,5 %) og de 18-24-årige (15 %).

Kontrol

ID-kontrol seneste år

Unge, der har angivet, at de nogensinde har købt alkohol, er blevet spurgt, hvor ofte de inden for det seneste år er blevet spurgt om ID i forbindelse med deres køb af alkohol. Blandt de 15-årige angiver 17 %, at de altid eller ofte oplever ID-kontrol, når de har købt alkohol i et supermarked, mens 28 %

svarer nogle gange, og 35 % svarer aldrig. Blandt de 16-17-årige angiver 17 %, at de altid eller ofte er blevet spurgt om ID, og 20 % svarer nogle gange, mens 36 % svarer aldrig.

Afvist på grund af manglende ID

Unge, der har angivet, at de er blevet spurgt om ID i forbindelse med køb af alkohol, er ydermere blevet spurgt til, om de inden for det seneste år har oplevet at blive afvist i at købe alkohol, fordi de ikke kunne fremvise gyldigt ID. Blandt unge under 18 år angiver 18 %, at de altid eller ofte oplever at blive afvist på bar/café/restaurant/natklub på grund af manglende ID, mens 8,7 % altid eller ofte oplever at blive afvist i supermarkedet.

Køb af alkohol synligt beruset

Unge, der har angivet, at de har købt alkohol de respektive salgssteder, er blevet spurgt om, hvorvidt de inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol disse steder, mens de var synligt berusede. Det sted, hvor størstedelen af unge har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, er på en bar/café/restaurant/natklub (53 %). Yderligere er unge, der har købt alkohol, mens de var synligt berusede, blevet spurgt ind til, om de inden for det seneste år er blevet afvist i at købe alkohol af dén årsag. Andelen, der er blevet afvist i at købe alkohol, er 2,9 % blandt de unge, der har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, i en bar/café/restaurant/natklub.

Alkohol på uddannelser

Unge på grundskoler, ungdomsuddannelser og videregående uddannelser er blevet spurgt, om de har været til fest på deres skole eller uddannelse, og i bekræftende tilfælde, hvor meget de har drukket i forbindelse med seneste fest på skolen, både før, på skolen og efter. Drengene i grundskole, der har været til fest på deres skole og drukket alkohol, drikker i gennemsnit 4,5 genstande i forbindelse med fest på skolen, mens piger på grundskole drikker 4,0 genstande. Blandt unge, der går på en erhvervsuddannelse (inkl. EUX), er det gennemsnitlige alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen 10,7 genstande for drenge og 7,2 genstande for piger. Blandt unge, der går på en gymnasial uddannelse (STX, HHX, HTX og HF), er det gennemsnitlige alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen 10,3 genstande for drenge og 7,7 genstande for piger. Mænd, der studerer på videregående uddannelser, drikker i gennemsnit flere genstande i forbindelse med fredagsbar eller fest på uddannelsen sammenlignet med kvinder (hhv. 8,6 genstande og 6,3 genstande).

Holdning til alkohol, drikkepres og negative oplevelser med alkohol

Andelen af unge, der angiver, at de har drukket mere, end de havde lyst til, fordi de følte, at det forventedes, stiger med stigende alder. For eksempel angiver 11 % af de 15-årige, at de ofte eller nogle gange har drukket mere, end de havde lyst til, mens den tilsvarende andel er 16 % blandt 16-17-årige og 22 % blandt 18-24-årige. Andelen af unge, der har oplevet, at deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak", er størst blandt de 18-24-årige, hvor 12

% svarer "Ja, ofte", og 41 % svarer "Ja, nogle gange". Blandt de 15-årige er de tilsvarende andele 3,8 % og 26 %, og blandt de 16-17-årige er andelen 7,9 % og 33 %.

Vigtige faktorer ved køb af alkohol

De unge er blevet spurgt til, hvad der er vigtigt for dem, når de køber alkohol, og størstedelen angiver, at være meget enige eller enige i smag og pris, er vigtigt for dem. I alt angiver 80 % af de unge, at "Det smager godt" som værende meget vigtigt eller vigtigt, mens 58 % angiver, at "Det er billigt" er vigtigt eller meget vigtigt for dem.

Negative oplevelser på grund af alkoholindtag

Knap hver fjerde (23 %) 15-årig har oplevet at få blackouts eller ikke at kunne huske hele eller dele af aftenen, fordi de har drukket. Blandt de 16-17-årige har 38 % oplevet at få blackouts eller ikke kunne huske hele eller dele af aftenen, hvilket stort set er det samme som andelen blandt de 18-24-årige (41 %). Samtidig angiver 0,9 % blandt 15-årige, 4,2 % blandt 16-17-årige og 4,5 % blandt 18-24-årige, at de har været på skadestuen én eller flere gange inden for det seneste år, fordi de har drukket alkohol.

Læsevejledning

Denne rapport består af i alt syv kapitler. Indledningsvis beskrives baggrunden for undersøgelsen (kapitel 1), efterfulgt af en beskrivelse af dataindsamlingsmetoden og materialegrundlaget samt den udførte databearbejdning (kapitel 2). Derefter præsenteres respondenternes alkoholvaner beskrevet ved drikkefrekvens, fuldsabsorienteret indtag (binge-drinking) samt det gennemsnitlige ugentlige indtag (kapitel 3). I kapitel 4 beskrives respondenternes oplevelse af tilgængelighed af alkohol fordelt på alkoholtyper, salgssteder og salgstidspunkter (kapitel 4). I kapitel 5 beskrives respondenternes oplevelse af kontrol ved køb af alkohol. Kapitel 6 beskriver forbrug af alkohol i forbindelse med fester på uddannelser. Afslutningsvis præsenteres de unges holdninger til alkohol, oplevelse af drikkepres og negative oplevelser med alkohol (kapitel 7).

Undersøgelsen er en tværsnitsundersøgelse, hvilket betyder, at resultaterne er udtryk for et øjebliksbillede. Derfor er det ikke muligt at påvise forholdet mellem årsag og virkning ud fra disse resultater.

Resultaterne præsenteres hovedsageligt i figurer og tabeller, mens de enkelte steder alene præsenteres i tekst. Dette markeres med: (data ej vist). I hver figur og tabel angives antallet af respondenter (n), som har besvaret det pågældende spørgsmål, sammen med forekomsten angivet i procent (%). Læseren bør være opmærksom på, at der i forbindelse med databearbejdningen er foretaget en vægtningsprocedure, der tager højde for afvigelser i henhold til udvalgte sociodemografiske karakteristika mellem sammensætningen af undersøgelsens respondenter og befolkningssammensætningen i hele landet. Dette betyder, at antallet af respondenter (n) er præsenteret som det uvægtede antal, mens forekomsten (%) vises som den vægtede andel (se mere om vægtning i afsnit 2.3). For alle tal større end 10 er der afrundet til hele tal, mens tal under 10 vises med én decimal. På grund af afrunding vil ikke alle tabeller eller figurer derfor summere til præcist 100 %. Antallet af respondenter vil variere fra spørgsmål til spørgsmål, da det har været muligt for respondenterne at springe spørgsmål over, og der har været indlagte spring i spørgeskemaet, hvor visningen af ét spørgsmål kan være betinget af svaret på ét eller flere foregående spørgsmål. Desuden har det for enkelte spørgsmål været muligt at angive flere svar. Sidstnævnte vil fremgå eksplicit i figur- eller tabelteksten, hvor det er aktuelt.

Af datasikkerhedsmæssige grunde er fordelinger med under fem respondenter ikke angivet i rapporten. I tabeller vises dette som "n/a", mens det i figurerne vises som et blankt felt. Med henblik på at illustrere eventuelle sociodemografiske forskelle i undersøgelsens temaer præsenteres udvalgte resultater opdelt på køn og aldersgruppe. Endeligt bør det bemærkes, at denne rapport ikke tester for, hvorvidt de observerede forskelle mellem grupper er statistisk signifikante.

1 Baggrund

Danske unge starter med at drikke alkohol i en tidligere alder og har et mere fuldsabsorienteret alkoholforbrug end unge i andre europæiske lande (1, 2). Seneste tal fra den internationale undersøgelse *European School Survey Projects on Alcohol and Other Drugs (ESPAD) 2019*, viser at 40 % af de danske 15-16-årige havde været fulde inden for de seneste 30 dage, mens det europæiske gennemsnit ligger på 13 % (3). Ligeledes viser tal fra *Danskernes sundhed 2023*, at andelen af personer, der drikker mere end 10 genstande om ugen, er større i aldersgruppen 16-24 år (20 %) sammenlignet med resten af befolkningen (16 %) (4).

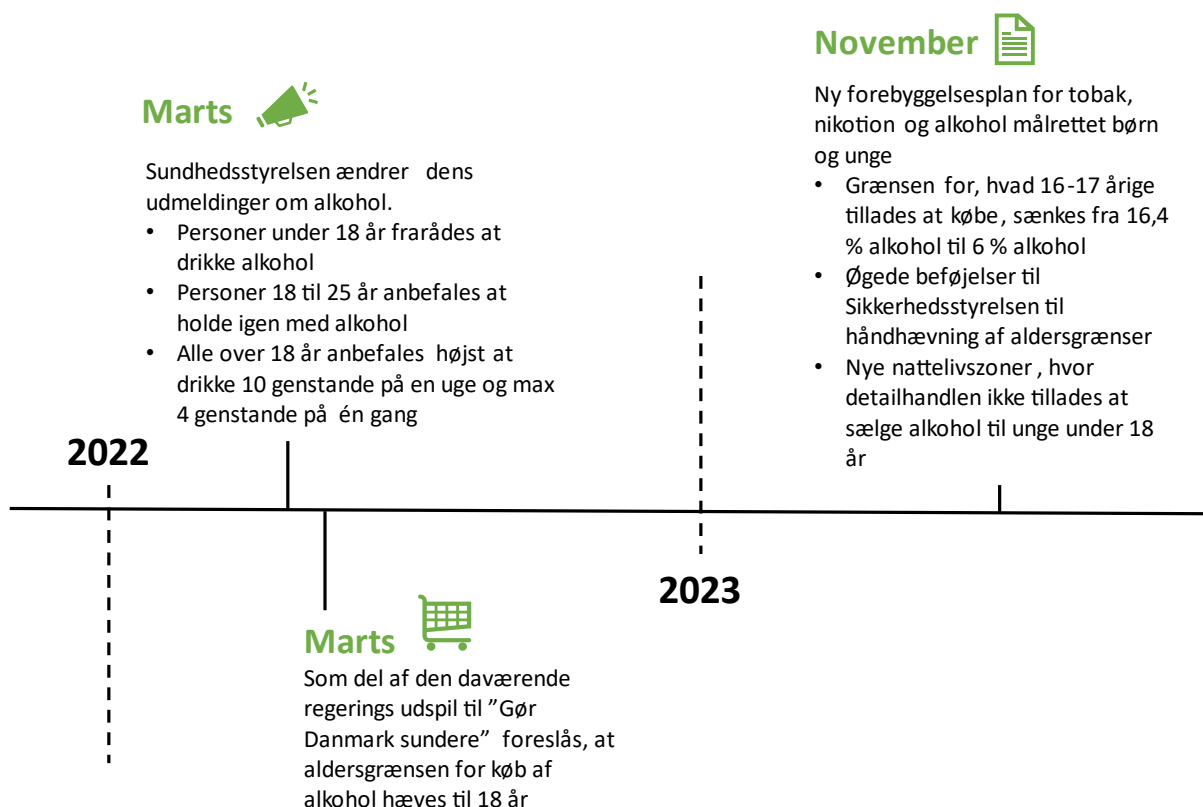
Et stort forbrug af alkohol i ungdomsårene øger risikoen for at komme ud for ulykker og få skader (5). For eksempel viser et nyt dansk studie, der fulgte danske elever på gymnasier og erhvervsskoler over 5 år, at jo højere elevernes gennemsnitlige ugentlige alkoholforbrug var, mens de gik på deres ungdomsuddannelse, desto højere var risikoen for at komme på hospitalet på grund af en ulykke eller på grund af alkohol, for eksempel alkoholforgiftninger (5). En tidlig alkoholdebut øger risikoen for et fortsat stort forbrug af alkohol i voksenlivet (6), og et stort forbrug af alkohol over længere tid øger risikoen for at udvikle alkoholrelaterede sygdomme og afhængighed (7).

Alkohol blandt unge har i de senere år haft stor samfundsmæssig bevågenhed, og både myndigheder og politikere er i perioden kommet med nye udmeldinger (figur 1).

I marts 2022 opdaterede Sundhedsstyrelsen dens udmeldinger vedrørende alkohol og anbefaler nu, at voksne over 18 år højst drikker 10 genstande om ugen og maksimalt fire genstande ved samme lejlighed. Sundhedsstyrelsen tilføjede ligeledes til udmeldingen, at børn og unge under 18 år helt frarådes at drikke alkohol, og at unge mellem 18-25 år bør drikke så lidt som muligt og være opmærksomme på ikke at overskride udmeldingerne, da de unge voksne er særligt sårbare for alkohol (8).

Senere samme måned præsenterede den daværende regering (Socialdemokratiet) sit udspil til sundhedsreformen "Gør Danmark sundere". Udspillet inkluderede en alkoholhandleplan, hvor den daværende regering blandt andet foreslog, at aldersgrænsen for salg af alkohol sættes op til 18 år, hvilket skulle ske i kombination med et øget fokus på tiltag, der understøtter sunde ungdomsfællesskaber samt effektiv kontrol og håndhævelse af lovgivningen (9).

Figur 1: Oversigt over udmeldinger om alkohol

Den 14. november 2023 præsenterede regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Det Konservative Folkeparti og Alternativet en ny forebyggelsesplan for tobak, nikotin og alkohol målrettet børn og unge (10). Planen indeholder blandt andet, at alkoholvolumenprocenten, som det tillades, at 16-17-årige kan købe, falder fra 16,4 % til 6 %. Når denne plan vedtages, vil det betyde, at aldersgrænsen er 16 år for salg af alkohol med en alkoholvolumenprocent på over 6 % i butikker, mens man skal være over 18 år, for at man må købe stærkere alkohol eller få serveret alkohol på barer, restauranter og caféer (11).

Desuden indeholder planen et forbud mod salg af alkohol til personer under 18 år mellem kl. 22:00-08:00 i detailhandlen i nattelivszone, som politiet udpeger, samt krav til detailhandlen om ikke at placere alkohol i nærheden af andre produkter, der appellerer særligt til unge. Planen indeholder også øgede beføjelser til Sikkerhedsstyrelsen om monitorering af håndhævelse af aldersgrænser, mulighed for brug af *mystery shoppers* og igangsættelse af en analyse af mulige digitale løsninger til aldersverificering i fysiske butikker.

For at kunne vurdere effekten af forskellige strukturelle tiltag er det vigtigt, at der eksisterer opdateret viden om unges alkoholforbrug, deres oplevelse af tilgængelighed af og kontrol med alkohol og deres holdninger til alkohol. Dette skal denne rapport bidrage med.

Formål

Denne rapport har til formål at afdække 15-24-åriges forbrug af forskellige typer alkohol samt at afdække de unges holdninger til alkoholkulturen og deres oplevelse af tilgængeligheden af alkohol i 2023. Rapporten udgør sammen med §ALKOHOL-basisrapport, hvor data blev indsamlet i 2022 et sammenligningsgrundlag for ændringer som følge af den nye lovgivning.

2 Materiale og metode

Denne rapport er baseret på en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt unge i alderen 15-24 år med bopæl i Danmark.

Spørgeskema

Spørgerammen for denne rapport er udviklet specifikt til denne måling, men flere spørgsmål er hentet fra eller inspireret af tidligere undersøgelser i lignende målgrupper for at øge validiteten af undersøgelsen (2, 12, 13, 14). Spørgsmålene er blevet formuleret, så de kunne afdække generelle tematikker omkring alkoholforbrug, adfærd og holdninger, der relaterer sig til oplagte forebyggelsestemaer som kontrol og håndhævelse af aldersgrænse, tilgængelighed og alkoholfri miljøer. Spørgeskemaet bestod ydermere af en række generelle spørgsmål om respondentens demografiske og socioøkonomiske forhold, helbred samt brug af tobaks- og nikotinholdige produkter og andre rusmidler end alkohol. I alt bestod spørgeskemaet af 54 spørgsmål. Der blev indlagt spring i spørgeskemaet (hvor antallet af spørgsmål og spørgsmålsrækkefølgen er betinget af svaret på ét eller flere af de foregående spørgsmål), således at respondenterne alene modtog spørgsmål, der var relevante for vedkommende.

Dataindsamling

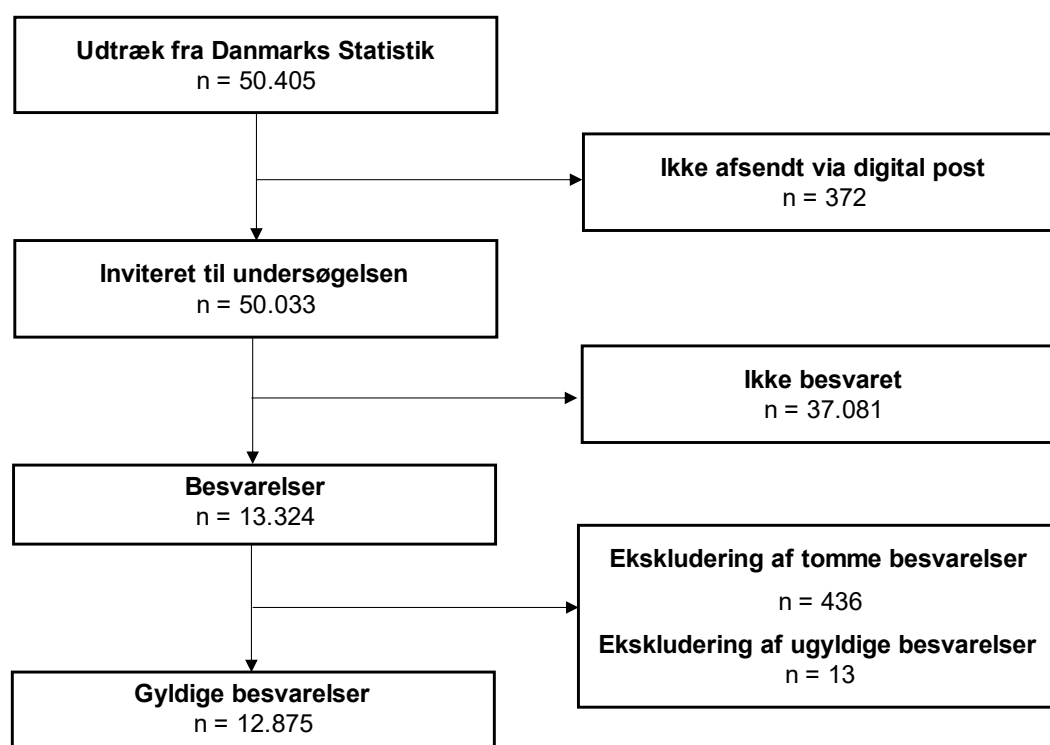
Respondenterne til undersøgelsen blev udtrukket tilfældigt af Danmarks Statistik d. 29. september 2023, og den repræsentative stikprøve var på 50.405 personer i alderen 15-24 år (født efter den 01.10.1998 og før den 01.10.2008). Dataindsamlingen var webbaseret. Invitation og link til spørgeskema blev udsendt med digital post til 50.033 unge (372 invitationer blev ikke leveret). Indsamlingen foregik fra 16. oktober til 1. december 2023. For at øge svarprocenten i undersøgelsen modtog de inviterede første rykker en uge efter invitationen og anden rykker efter tre uger, såfremt de på daværende tidspunkt ikke havde besvaret spørgeskemaet eller ikke aktivt havde meldt sig deltagelse i undersøgelsen.

Unge som målgruppe kan være svære at nå, hvorfor det var særligt vigtigt at tilpasse indsamlingsmetoden til målgruppen. Spørgeskemaet kunne således tilgås fra forskellige enheder som mobil, tablet og computer, som yderligere forsøg på at optimere svarprocenten. Da spørgeskemaet er formuleret på dansk, er dataindsamlingen begrænset til personer, der kan læse og forstå dansk. De inviterede har ved besvarelse deltaget i en lodtrækning om tre gange 1.500 kr. (skattepligtig indkomst).

Information om sociodemografiske karakteristika som køn, alder, bopælskommune og statsborgerskab blev indhentet i forbindelse med Danmarks Statistiks udtræk. Express A/S har varetaget opgaven med opsætning og digital udsendelse af spørgeskemaet.

I alt besvarede 13.324 personer spørgeskemaet og deltog derved i undersøgelsen. Det endelige datasæt indeholder 12.875 gyldige besvarelser, idet 436 besvarelser manglede information om alkoholforbrug og 13 besvarelser blev vurderet useriøse. Den endelige svarprocent er således på 26 %. Se flowdiagram i figur 2.

Figur 2: Flowdiagram over respondenter i undersøgelsen

Vægtning

Det er væsentligt for undersøgelsens validitet, at sammensætningen af sociodemografiske karakteristika blandt respondenterne er tilsvarende sammensætningen i befolkningen. En afvigelse fra dette vil svække undersøgelsens konklusioner. Derfor er der foretaget en vægtning for 'non-response'. Således er besvarelsen for den enkelte svarperson i undersøgelsen vægtet i forhold til, hvor sandsynligt det er at modtage en besvarelse fra en person med samme sociodemografiske karakteristika, i denne undersøgelse ud fra følgende variable: Køn, alder, bopælsregion og statsborgerskab.

Deltagere og sociodemografiske karakteristika

Information om køn blev indhentet via CPR-registeret og opgjort som henholdsvis mand eller kvinde. Information om fødselsdato blev ligeledes indhentet via CPR-registret og anvendt til at beregne alder. Alder blev beregnet ud fra besvarelsesdato blandt deltagerne og for datoen for udsendelse af spørgeskemaet blandt ikke-deltagerne og er opgjort i hele år. En lille gruppe nåede i indsamlingsperioden at fylde 25 år (0,1%), og denne gruppe bliver i rapporten grupperet sammen med de 24-årige. I resultatformidlingen er alder inddelt i tre alderskategorier baseret på den nuværende lovgivning (11) i forhold til aldersgrænse for køb af alkohol: 15 år, 16-17 år og 18-24 år. Information om bopælsregion er indhentet via Danmarks Statistik og fordelt på de fem regioner: Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Syddanmark, Region Midtjylland og Region Nordjylland.

Af tabel 2.1 fremgår de sociodemografiske karakteristika for deltagerne i undersøgelsen samt for alle inviterede. I respondentgruppen er der flere kvinder (55 %) end mænd (45 %). I forhold til aldersfordelingen er 7,4 % 15 år, 22 % 16-17 år, 34 % 18-20 år og 37 % 18-24 år. For bopælsregion gælder det, at størstedelen af respondenterne har bopæl i Region Hovedstaden (30 %), og den mindste andel bor i Region Nordjylland (9,7 %). Langt størstedelen af respondenterne har dansk statsborgerskab (93 %). For både køn, alder, region og statsborgerskab ses mindre forskelle mellem respondenterne og alle inviterede til undersøgelsen. Disse forskelle bliver der imidlertid taget højde for i vægtningsproceduren (se afsnit 2.3).

Tabel 2.1: Sociodemografiske karakteristika opdelt på respondenter og alle inviterede

	Respondenter		Alle inviterede*	
	%	n	%	n
Total	100 %	12.875	100 %	49.584
Køn				
Mænd	45 %	5.803	52 %	25.423
Kvinder	55 %	7.072	49 %	24.161
Alder				
15 år	7,4 %	951	9,2 %	4.565
16-17 år	22 %	2.830	20 %	9.749
18-20 år	34 %	4.321	29 %	14.511
21-24 år	37 %	4.773	42 %	20.759
Region				
Hovedstaden	30 %	3.871	32 %	16.050
Sjælland	13 %	1.618	13 %	6.200

Syddanmark	22 %	2.802	20 %	10.109
Midtjylland	26 %	3.333	25 %	12.291
Nordjylland	9,7 %	1.251	10 %	4.934
Statsborgerskab				
Dansk	93 %	12.024	90 %	44.707
EU, Norge, Schweiz, Lichtenstein og Storbritannien	3,0 %	384	4,6 %	2.296
Ingen oplysninger/statsløse	3,6 %	467	5,2 %	2.581

*Alle inviterede, når respondenter med ugyldige og tomme besvarelser er taget fra.

Respondenterne er i spørgeskemaet blevet bedt om at angive, hvad de laver til hverdag. Hvis de både er under uddannelse og i beskæftigelse, er de blevet bedt om at angive det svar, der passer bedst på, hvor de bruger det meste af deres tid. I tabel 2.4.2 fremgår respondenternes aktuelle uddannelse- og erhvervsstatus samt boligsituation. I forhold til uddannelse- og erhvervsstatus går næsten en tredjedel af respondenterne på en gymnasial uddannelse (29 %). En femtedel går på en videregående uddannelse (20 %), mens 11 % går i grundskole/folkeskole og 8,4 % på en forberedende grunduddannelse (FGU), ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (STU) eller erhvervsuddannelse. Knap en fjerdedel er i arbejde (24 %), og kun en mindre andel er hverken i arbejde eller under uddannelse (4,1 %) eller har angivet en anden form for uddannelse eller beskæftigelse (2,8 %).

Størstedelen af respondenterne er hjemmeboende, hvor henholdsvis 43 % bor hos samboende forældre, 13 % bor hos den ene forælder, mens 7,7 % bor skiftevis hos forældre. En femtedel bor med en kæreste/ægtefælle/ven eller andre i bofællesskab eller kollegie (21 %), og 12 % bor alene. Kun en mindre andel bor med en plejefamilie eller på et opholdssted (1,5 %) eller har et andet boligforhold end beskrevet ovenfor (2,4 %).

Tabel 2.2: Uddannelse- og erhvervsstatus og boligsituation

	Respondenter	
	%	n
Uddannelse- og erhvervsstatus		
Går i grundskole/folkeskole*	11 %	1.486
Går på FGU, STU eller erhvervsuddannelse	8,4 %	1.114
Går på gymnasial uddannelse (STX, HHX, HTX, HF, EUX)	29 %	3.842
Går på en videregående uddannelse	20 %	2.693
Er i arbejde	24 %	3.165
Er hverken i arbejde eller under uddannelse	4,1 %	544
Andet**	2,8 %	371

Boligsituation		
Bor hos forældre som bor sammen	43 %	5.588
Bor skiftevis hos forældre	7,7 %	1.014
Bor kun hos den ene forælder	13 %	1.644
Bor med kæreste/ægtefælle/ven/andre	21 %	2.766
Plejefamilie/opholdssted	1,5 %	191
Bor alene	12 %	1.631
Andet	2,4 %	312

*Grundskole/folkeskole inkluderer elever på efterskole. **Andet inkluderer blandt andet højskole og værnepligt, korte kurser og udenlandsophold.

3 Alkoholvaner

Dette kapitel afdækker de unges alkoholvaner og er inddelt i undertemaerne: Frekvens af alkoholindtag, binge-drinking samt ugentligt alkoholindtag målt i genstande og fordelt på alkoholtyper. Ydermere afdækkes det, hvor mange unge, der ikke drikker alkohol, og de unges årsager hertil.

3.1 Frekvens af alkoholindtag

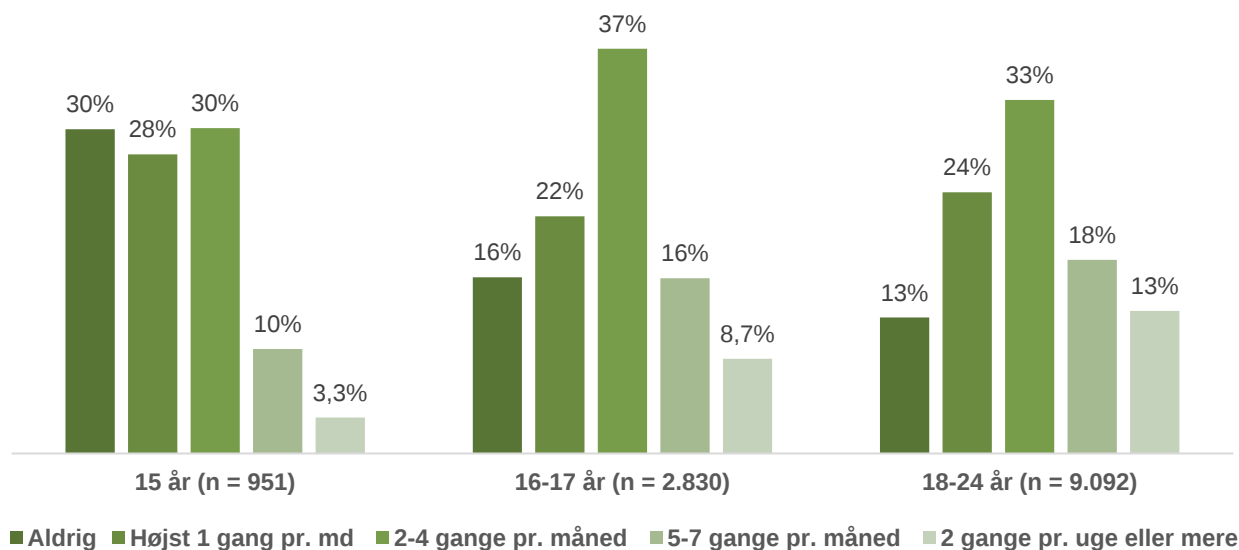
De unge er i spørgeskemaet blevet bedt om at angive, hvor ofte de drikker noget, der indeholder alkohol. I alt 15 % unge mellem 15-24 år angiver, at de aldrig drikker alkohol, og derved angiver størstedelen af de unge, at de drikker alkohol mindst 1 gang om måneden eller hyppigere. Omtrent hver tredje angiver at drikke alkohol 2-4 gange om måneden (33 %) (Tabel 3.1.1). Andelen, der drikker alkohol 2-3 gange om ugen eller oftere, er dobbelt så stor blandt mænd sammenlignet med kvinder (15 % vs. 7,4 %).

Tabel 3.1.1: Frekvens af alkoholindtag (15-24 år), opdelt på køn

	Total n = 12.973	Mænd n = 5.802	Kvinder n = 7.071
Aldrig	15 %	16 %	14 %
Højst 1 gang om måneden	24 %	26 %	26 %
2-4 gange om måneden	33 %	30 %	37 %
5-7 gange om måneden	17 %	18 %	16 %
2-3 gange om ugen eller oftere	11 %	15 %	7,4 %

Figur 3.1.1 viser frekvens af alkoholindtag opdelt på alder. Der ses en tendens til, at jo ældre de unge er, desto oftere drikker de alkohol. En markant større andel unge drikker alkohol henholdsvis 5-7 gange om måneden og 2-3 gange om ugen eller oftere i de to ældste aldersgrupper sammenlignet med de 15-årige. Andelen, der aldrig drikker alkohol, er størst blandt 15-årige (30 %) og mindst blandt 18-24-årige (13 %).

Figur 3.1.1: Frekvens af alkoholindtag, opdelt på alder

3.2 Binge-drinking

Unge, der drikker alkohol, er blevet bedt om at angive, hvor mange gange de inden for de seneste 30 dage har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking). Tabel 3.2.1 viser, at 27 % blandt mænd og 19 % blandt kvinder angiver at have binge-drukket ≥ 4 gange inden for de seneste 30 dage.

Tabel 3.2.1: Binge-drinking inden for de seneste 30 dage (15-24 år), opdelt på køn

	Total n = 10.629	Mænd n = 4.690	Kvinder n = 5.939
0 gange	27 %	24 %	29 %
1 gang	21 %	11 %	22 %
2-3 gange	29 %	28 %	30 %
≥ 4 gange	23 %	27 %	19 %

I tabel 3.2.2 ses andelen af unge, som har binge-drukket inden for de seneste 30 dage, opdelt på alder. Andelen, der har binge-drukket ≥ 4 gange inden for de seneste 30 dage, er størst blandt de 16-17-årige (27 %). Omvendt er andelen af unge, som har binge-drukket 0 gange, størst blandt de unge på 15 år (37 %).

Tabel 3.2.2: Binge-drinking inden for de seneste 30 dage, opdelt på alder

	15 år n = 656	16-17 år n = 2.302	18-24 år n = 7.671
0 gange	37 %	22 %	27 %
1 gang	22 %	21 %	22 %
2-3 gange	26 %	31 %	29 %
≥ 4 gange	16 %	27 %	23 %

3.3 Ugentligt alkoholindtag

De unge, der har angivet, at de drikker alkohol, er blevet bedt om at angive, hvor mange genstande de i gennemsnit drikker på hver af dagene i løbet af en typisk uge. Ydermere er de unge blevet bedt om at angive alkoholtype (øl, vin, shots (alkoholprocent <16,5 %) eller spiritus). På baggrund af disse oplysninger er et gennemsnitligt ugentligt antal genstande beregnet. Unge, som aldrig drikker alkohol, er blevet tilføjet i analyserne og har fået værdien 0. De unge er herefter inddelt i to grupper: Unge, der drikker 10 genstande eller færre på en typisk uge (≤ 10 genstande), og unge, der drikker over 10 genstande på en typisk uge (> 10 genstande).

Tabel 3.3.1 viser, at unge mellem 15-24 år i gennemsnit drikker 9,5 genstande ugentligt. Det fremgår dog, at der er kønsmæssig forskel i det gennemsnitlige ugentlige alkoholindtag, hvor mænd i gennemsnit drikker 10,8 genstande, og kvinder i gennemsnit drikker 8,1 genstande. Det ses ligeledes, at en større andel mænd end kvinder har et gennemsnitligt alkoholindtag over 10 genstande ugentligt (hhv. 36 % og 30 %).

Tabel 3.3.1: Gennemsnitligt ugentlige alkoholindtag (15-24 år), opdelt på køn

	Total n = 12.231	Mænd n = 5.476	Kvinder n = 6.755
Antal genstande ugentligt i gennemsnit	9,5	10,8	8,1
≤ 10 genstande	67 %	64 %	70 %
> 10 genstande	33 %	36 %	30 %

De unges gennemsnitlige ugentlige alkoholindtag opdelt på alder fremgår af tabel 3.3.2. Det ses, at 15-årige i gennemsnit drikker 6,5 genstande ugentligt, mens 16-17-årige og 18-24-årige i gennemsnit drikker henholdsvis 11,5 og 9,3 genstande ugentligt. Andelen, der drikker over 10 genstande ugentligt, er større blandt 16-17-årige (42 %) sammenlignet med 18-24-årige (32 %) og 15-årige (23 %).

Tabel 3.3.2: Gennemsnitligt ugentlige alkoholindtag, opdelt på alder

	15 år n = 906	16-17 år n = 2.674	18-24 år n = 8.651
Antal ugentlige genstande i gennemsnit	6,5	11,5	9,3
≤ 10 genstande	77 %	58 %	68 %
> 10 genstande	23 %	42 %	32 %

I Tabel 3.3.3 fremgår de unges gennemsnitlige ugentlige alkoholindtag i genstande fordelt på forskellige typer drikkevarer med alkohol ($\geq 2,5$ % alkohol) opdelt på køn og alder. Blandt 15-årige drikker drenge i gennemsnit 6,9 og piger 6,5 genstande alkohol om ugen. Det ses, at alkoholindtaget er højest blandt de 16-17-årige, hvor drenge i gennemsnit drikker 12,4 genstande, og piger i gennemsnit drikker 10,8 genstande ugentligt. Der ses en større kønsforskel i det ugentlige alkoholindtag blandt de 18-24-årige, hvor mænd gennemsnitligt drikker 11,0 genstande, og kvinder drikker 7,7 genstande. I samtlige aldersgrupper blandt både mænd og kvinder udgør øl, cider og alkoholsodavand den største andel af det samlede antal genstande. Shots (2,3 genstande) udgør ligeledes en relativt set stor andel af de 15-årige pigers alkoholindtag samlede gennemsnitlige ugentlige alkoholindtag.

Tabel 3.3.3: Gennemsnitligt alkoholindtag i genstande om ugen fordelt på forskellige typer af alkohol, opdelt på køn og alder

		Totalt	Øl, cider og alkoholsodavand	Vin	Shots*	Spiritus**
15 år	Drenge	6,9	3,4	0,6	1,7	1,5
	Piger	6,5	2,4	0,6	2,3	1,1
16-17 år	Drenge	12	5,9	0,9	2,8	2,8
	Piger	11	3,9	1,4	3,1	2,3
18-24 år	Mænd	11	5,8	1,0	1,9	2,2
	Kvinder	7,7	3,0	1,4	1,6	1,6

*Én genstand svarer til to shots < 16,5 % alkohol. **Én genstand svarer til et shot $\geq 16,5$ % alkohol.

De unge er ligeledes blevet spurgt om, hvor ofte de drikker alkoholfri øl, vin eller drinks (alkoholprocent på max 0,5 %). Det fremgår af tabel 3.3.4, at størstedelen af de unge aldrig (77 %) eller højst 1 gang om måneden (19 %) drikker alkoholfri alternativer. Der ses ingen nævneværdig forskel mellem mænd og kvinder.

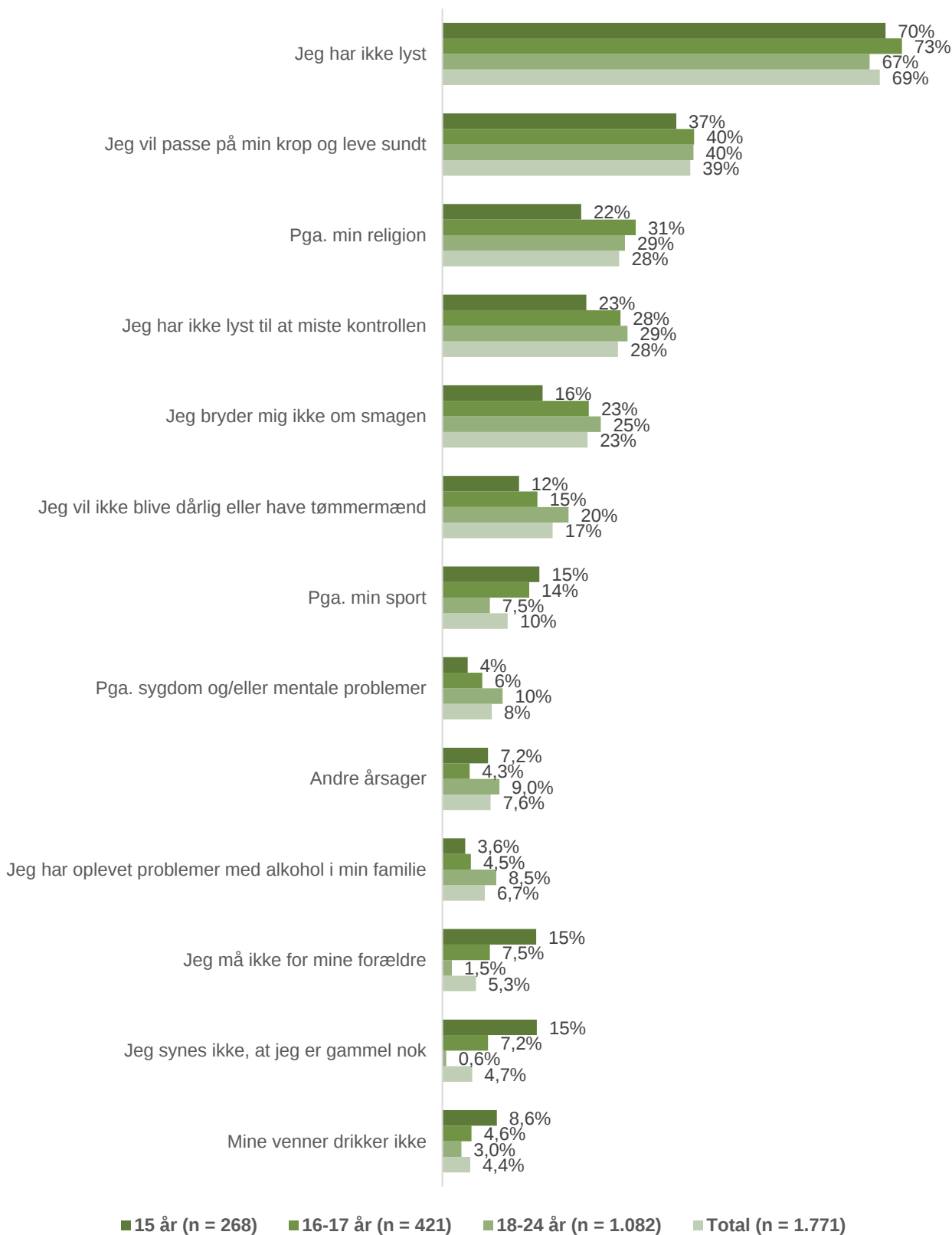
Tabel 3.3.4: Frekvens af indtag af alkoholfri øl, vin eller drinks (15-24 år), opdelt på køn

	Total n = 12.369	Mænd n = 5.540	Kvinder n = 6.829
Aldrig	77 %	79 %	75 %
Højst 1 gang om måneden	19 %	16 %	21 %
2-4 gange om måneden	3,4 %	3,4 %	3,4 %
5-7 gange om måneden	0,9 %	0,8 %	0,9 %
2-3 gange om ugen eller oftere	0,4 %	0,7 %	0,2 %

3.4 Årsager til ikke at drikke alkohol

De unge, der har angivet, at de aldrig drikker alkohol, er blevet bedt om at angive årsager til, at de har valgt ikke at drikke alkohol. Det har været muligt at angive flere svar. Den største andel i alle aldersgrupper angiver "Jeg har ikke lyst" som årsag til, at de ikke drikker alkohol. Herefter følger årsagerne "Jeg vil passe på min krop", "Pga. min religion" og "Jeg har ikke lyst til at miste kontrollen".

Figur 3.4.1: Årsager til ikke at drikke alkohol, opdelt på alder

Note: Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Svarmulighederne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

3.5 Ønske om at ændre alkoholforbrug

De unge er blevet spurgt, om de gerne vil ændre deres alkoholforbrug, og tabel 3.5.1 viser fordelingen på spørgsmålet. Den største andel af de unge ønsker ikke at ændre deres alkoholforbrug (79 %), og der ses ingen klare kønsforskelle. I alt 7,9 % ønsker at drikke mindre, og 9,5 % svarer "Ved ikke".

Tabel 3.5.1: Ønske om at ændre alkoholforbrug (15-24 år), opdelt på køn

	Total n = 12.332	Mænd n = 5.518	Kvinder n = 6.814
Ja, jeg vil gerne drikke mindre	7,9 %	7,8 %	8,1 %
Ja, jeg vil gerne drikke mere	3,0 %	3,8 %	2,2 %
Nej	79 %	79 %	78 %
Ved ikke	9,5 %	11 %	10 %

Tabel 3.5.2 viser ønsket om at ændre alkoholforbrug opdelt på alder. Der ses en klar aldersforskel i ønsket om at ændre alkoholforbrug, således at andelen, der gerne vil drikke mindre, stiger med stigende alder, mens andelen, der gerne vil drikke mere, falder med stigende alder. Samtidig findes også en større andel, der svarer "Ved ikke" blandt de 15-årige (18 %) sammenlignet med de 18-24-årige (8,9 %). I alle aldersgrupper svarer den største andel, at de ikke ønsker at ændre deres alkoholforbrug.

Tabel 3.5.2: Ønske om at ændre alkoholforbrug, opdelt på alder

	15 år n = 919	16-17 år n = 2.701	18-24 år n = 8.712
Ja, jeg vil gerne drikke mindre	1,9 %	3,9 %	9,9 %
Ja, jeg vil gerne drikke mere	8,3 %	4,3 %	2,0 %
Nej	72 %	80 %	79 %
Ved ikke	18 %	12 %	8,9 %

4 Tilgængelighed

Tilgængelighed af alkohol refererer til lethed eller bekvemmeligheden ved at få fat i alkohol. Målrettet unge er hævdede aldersgrænser et af de forebyggende tiltag, der kan benyttes for at mindske tilgængeligheden og derved begrænse unges alkoholindtag (15, 16, 17). Dette kapitel beskriver unges oplevelse af tilgængelighed af alkohol henholdsvis målt på, hvor svært de unge tror, det vil være at anskaffe sig de forskellige typer af alkohol, hvordan de anskaffede sig alkohol, sidst de drak, samt om de har købt alkohol, og i så fald hvor de har købt det henne. Ydermere beskrives det, om de unge har købt alkohol på tilbud.

4.1 Oplevelse af tilgængelighed af forskellige typer drikkevarer med alkohol

De unge er blevet bedt om at angive, hvor svært de tror, det vil være at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol, såsom øl, cider, alkoholsodavand, vin, shots (<16,5 %) og spiritus. Af tabel 4.1.1 ses det, at for alle typer af drikkevarer angiver den største andel af de unge, at de tror, det vil være meget let at få fat i. Den største andel angiver, at de tror, øl vil være meget let at få fat i (81 %). For drikkevarer med en højere alkoholprocent er andelen, der tror, det vil være meget let at få fat i, noget lavere. For eksempel angiver 63 %, at de tror, det vil være meget let at få fat i spiritus.

Tabel 4.1.1: Unges oplevelse af hvor svært de tror, det vil være for dem at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol (15-24 år)

	Umuligt	Meget svært	Svært	Let	Meget let	Ved ikke
Øl (n = 12.199)	1,4 %	0,6 %	1,3 %	11 %	81 %	4,3 %
Cider ¹ (n = 12.169)	1,4 %	0,6 %	1,6 %	14 %	77 %	5,6 %
Alkoholsodavand ² (n = 12.166)	1,3 %	0,5 %	1,3 %	13 %	80 %	4,3 %
Vin ³ (n = 12.161)	1,7 %	1,1 %	4,9 %	16 %	71 %	5,5 %
Shots ⁴ (n = 12.170)	1,9 %	1,7 %	4,8 %	18 %	68 %	5,6 %
Spiritus ⁵ (n = 12.179)	2,5 %	3,5 %	7,0 %	19 %	63 %	5,6 %

Drikkevarer med alkoholprocent under 2,5 % er ikke inkluderet i resultaterne.

¹Cider (f.eks. Rekorderlig, Somersby osv.)

²Alkoholsodavand (f.eks. Breezer, Mokai osv.)

³Vin (f.eks. hvidvin, rødvin, champagne osv.)

⁴Shots med alkoholprocent under 16,5 % (f.eks. Gajol, Flügel, Små sure osv.)

⁵Spiritus (f.eks. vodka, gin eller rom)

Tabel 4.1.2 viser andelen, der tror, det vil være let eller meget let at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol opdelt på aldersgrupper. Her ses det, at der er aldersforskelle i oplevelsen af, hvor let det er at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol. For eksempel angiver 74 % af de 15-årige, at de tror, det vil være let eller meget let at få fat i øl, mens den tilsvarende andel er 93 % blandt de 16-17-årige og 95 % blandt de 18-24-årige. For spiritus angiver 37 % af de 15-årige, at de tror, det vil være let eller meget let at få fat i, mens den tilsvarende andel er 60 % blandt de 16-17-årige og 93 % blandt de 18-24-årige.

Tabel 4.1.2: Andel, der angiver, at de tror, det vil være let eller meget let at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol, opdelt på alder

	Total n = 12.199*	15 år n = 900*	16-17 år n = 2.673*	18-24 år n = 8.626*
Øl	92 %	74 %	93 %	95 %
Cider	91 %	69 %	91 %	94 %
Alkoholsodavand	93 %	79 %	94 %	94 %
Vin	87 %	49 %	81 %	94 %
Shots	86 %	48 %	80 %	93 %
Spiritus	81 %	37 %	60 %	93 %

Drikkevarer med alkoholprocent under 2,5 % er ikke inkluderet i resultaterne.

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Øl".

4.2 Anskaffelse af alkohol

De unge er blevet spurgt, om de nogensinde har købt alkohol forskellige steder. Tabel 4.2.1 viser andelen, der angiver at have købt alkohol i henholdsvis et supermarked, kiosk/tank, vin- og spiritusforhandler, bar/café/restaurant/natklub eller online. Den største andel angiver at have købt alkohol i et supermarked (83 %), mens den mindste andel angiver at have købt det online (14 %). Andelen, der angiver at have købt alkohol online, er større blandt mænd (18 %) end blandt kvinder (10 %).

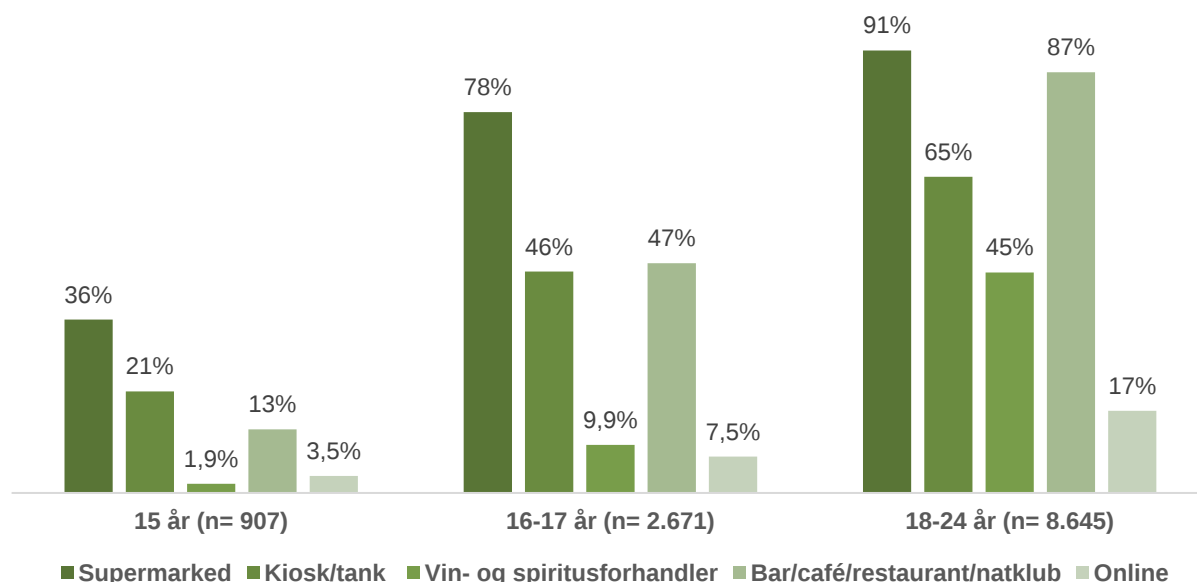
Tabel 4.2.1: Andel, der nogensinde har købt alkohol de respektive salgssteder (15-24 år), opdelt på køn

	Total n = 12.223*	Mænd n = 5.467*	Kvinder n = 6.756*
Supermarked	83 %	82 %	85 %
Kiosk/tank	57 %	59 %	55 %
Vin- og spiritusforhandler	34 %	37 %	31 %
Bar/café/restaurant/natklub	72 %	71 %	74 %
Online	14 %	18 %	10 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Figur 4.2.1 viser andelen af unge, der nogensinde har købt alkohol forskellige steder, opdelt på aldersgrupper. For eksempel angiver 36 % af de 15-årige, at de har købt alkohol i et supermarked, mens den tilsvarende andel er 78 % blandt de 16-17-årige og 91 % blandt de 18-24-årige.

Figur 4.2.1: Andel, der nogensinde har købt alkohol de respektive salgssteder, opdelt på alder

Note: Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Kategorierne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

De unge, der har angivet, at de nogensinde har købt alkohol de respektive steder, er yderligere blevet bedt om at angive, om de har købt alkohol inden for de seneste 30 dage de angivne steder. Blandt de unge, der har angivet, at de nogensinde har købt alkohol i et supermarked, angiver 65 %, at de har gjort det inden for de seneste 30 dage (tabel 4.2.2), mens 64 % angiver at have købt alkohol på bar/café/restaurant/natklub inden for de seneste 30 dage blandt dem, der nogensinde har købt alkohol her.

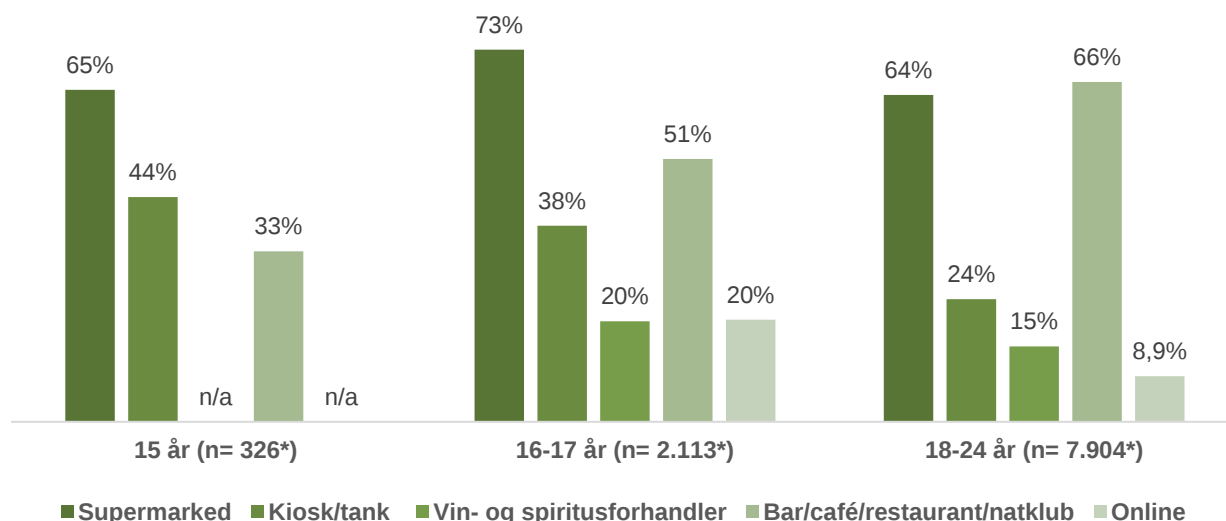
Tabel 4.2.2: Andel, der inden for de seneste 30 dage har købt alkohol de respektive salgssteder, blandt dem, der nogensinde har købt alkohol de samme steder (15-24 år), opdelt på køn

	Total n = 10.343*	Mænd n = 4.523*	Kvinder n = 5.820*
Supermarked	65 %	68 %	63 %
Kiosk/tank	27 %	32 %	21 %
Vin- og spiritusforhandler	15 %	18 %	11 %
Bar/café/restaurant/natklub	64 %	65 %	62 %
Online	10 %	12 %	7,2 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Figur 4.2.2 viser andelen af unge, der inden for de seneste 30 dage har købt alkohol forskellige steder, blandt dem, der nogensinde har købt alkohol de angivne steder opdelt på alder. For alle aldersgrupper gælder det, at supermarked og bar/café/restaurant/natklub er dér, hvor størstedelen angiver at have købt alkohol inden for de seneste 30 dage.

Figur 4.2.2: Andel, der inden for de seneste 30 dage har købt alkohol de respektive salgssteder, blandt dem, der nogensinde har købt alkohol samme steder, opdelt på alder

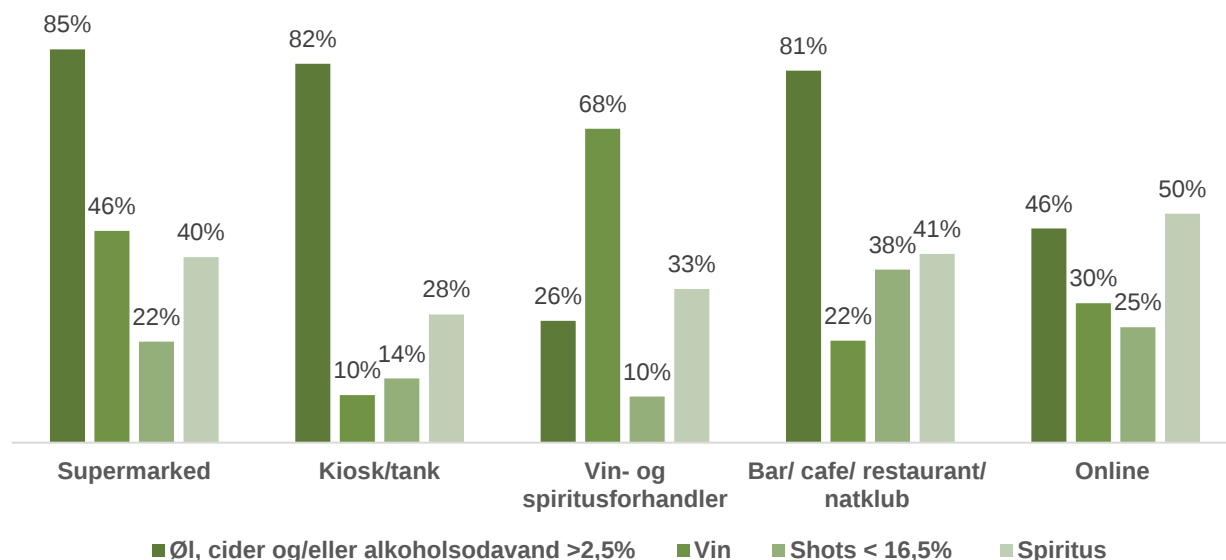
Note: Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Kategorierne er derfor ikke gensidigt udelukkende. Data for "Vin- og spiritusforhandler" og "Online" for unge på 15 år, afrapporteres ikke, da der er for få respondenter.

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

De unge, der har angivet, at de har købt alkohol inden for de seneste 30 dage, er endvidere blevet spurgt om, hvilke typer drikkevarer med alkohol de har købt de forskellige steder. Figur 4.2.3. viser andelen, der har købt forskellige typer drikkevarer med alkohol inden for de seneste 30 dage, opdelt

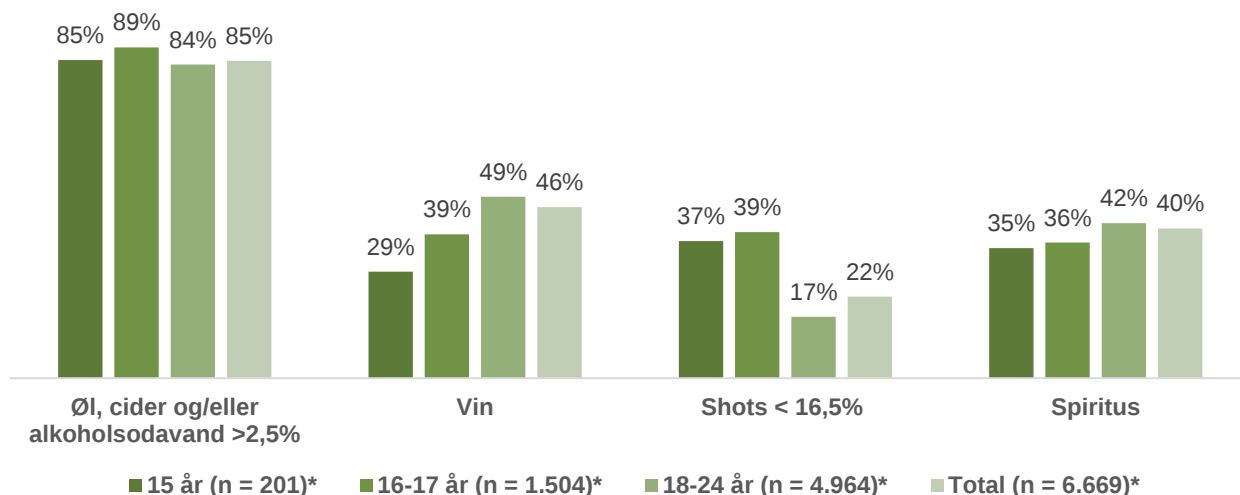
på hvor de har købt alkohol. I supermarked, kiosk/tank og bar/café/restaurant/natklub angiver den største andel at have købt øl, cider og/eller alkoholsodavand (> 80 %), mens der i vin- og spiritusforhandlere oftest bliver købt vin (68 %), og online bliver der oftest købt spiritus (50 %).

Figur 4.2.3: Typer alkohol, der er købt de respektive salgssteder (15-24 år), inden for de seneste 30 dage

Figur 4.2.4. viser andelen, der har købt forskellige typer drikkevarer med alkohol inden for de seneste 30 dage i supermarked, blandt unge, der har købt alkohol her, opdelt på alder. For alle aldersgrupper ses det, at størstedelen har købt øl, cider eller alkoholsodavand i et supermarked inden for de seneste 30 dage. Det ses også, at der er en større andel blandt de 15-årige (37 %) og de 16-17-årige (39 %), der angiver, at de har købt shots med en alkoholprocent under 16,5 %, sammenlignet med de 18-24-årige (17 %).

Figur 4.2.4: Typer alkohol, der er købt i supermarked inden for de seneste 30 dage, blandt unge, der har købt alkohol her, opdelt på alder

*N er angiver for Øl, cider og/eller alkoholsodavand <2,5 %

De unge, der har købt alkohol de respektive steder inden for de seneste 30 dage, er blevet spurgt, om de har købt det på tilbud eller fået det gratis (rabat, medlemskab, happy hour, mængderabat). Af tabel 4.2.3 fremgår det, at henholdsvis 40 % og 42 % angiver at have købt alkohol på tilbud eller fået det gratis i et supermarked og bar/café/restaurant/natklub. Andelene for køb online (33 %), vin- og spiritusforhandler (19 %) og kiosk/tank (12 %) er noget lavere.

Tabel 4.2.3: Andel af unge, der har købt alkohol på tilbud eller fået det gratis (rabat, medlemskab, happy hour, mængderabat) inden for de seneste 30 dage de respektive salgssteder (15-24 år)

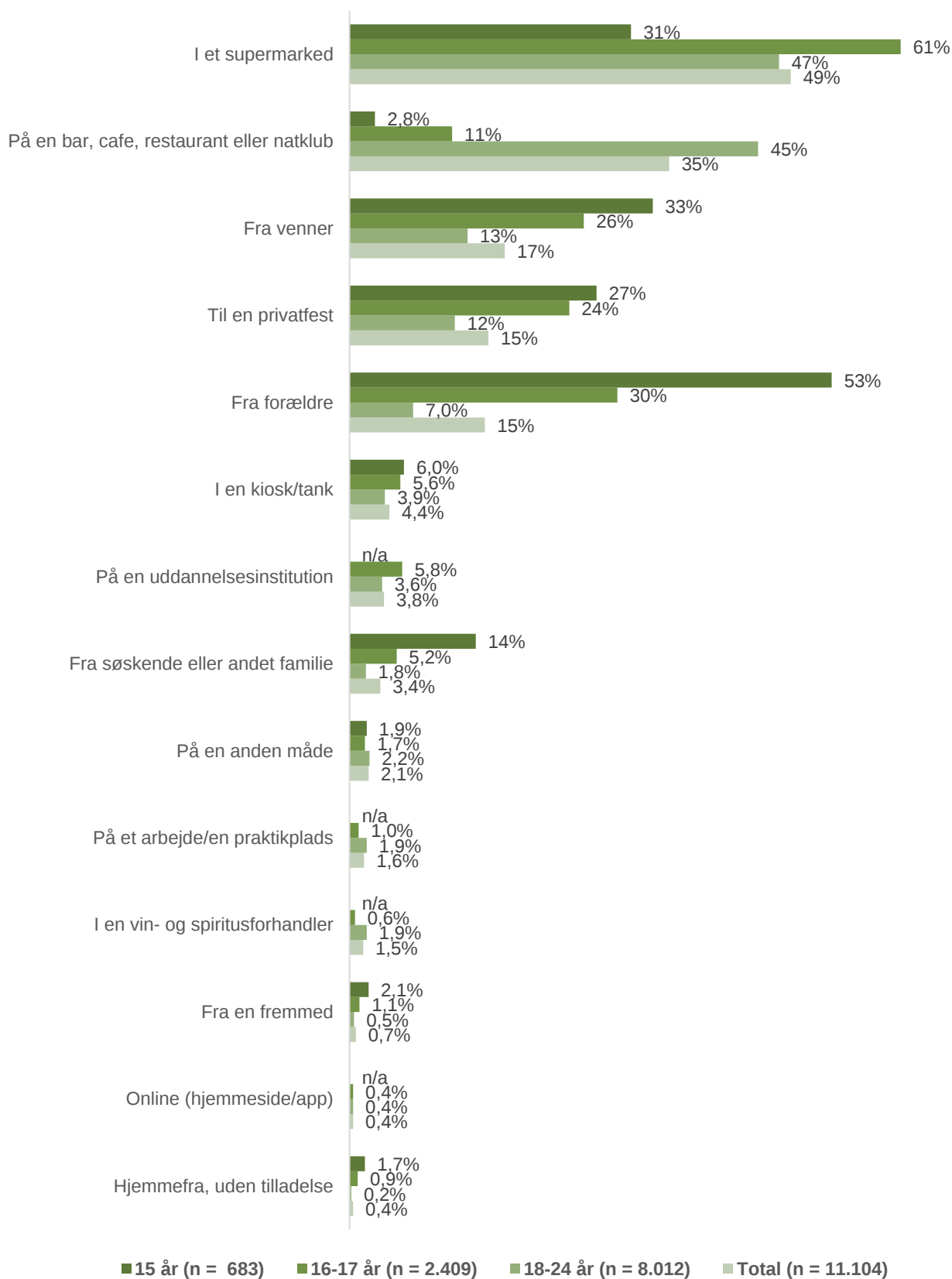
	Total n = 10.343*
Supermarked*	40 %
Kiosk/tank	12 %
Vin- og spiritusforhandler	19 %
Bar/café/restaurant/natklub	42 %
Online	33 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

4.3 Alkoholmiljøer

De unge, der drikker alkohol, er blevet bedt om at angive, hvordan de fik fat i alkohol, sidst de drak det, ud fra en række forskellige valgmuligheder. Det har været muligt at angive flere svar. Af figur 4.3.1 ses, at der er store aldersforskelle i, hvor de unge har fået alkohol fra, sidst de drak. Blandt de 15-årige angiver den største andel, at de har fået alkohol fra deres forældre (53 %), mens den største andel både blandt de 16-17-årige (61 %) og 18-24-årige (47 %) har købt alkohol i et supermarked, sidst de drak.

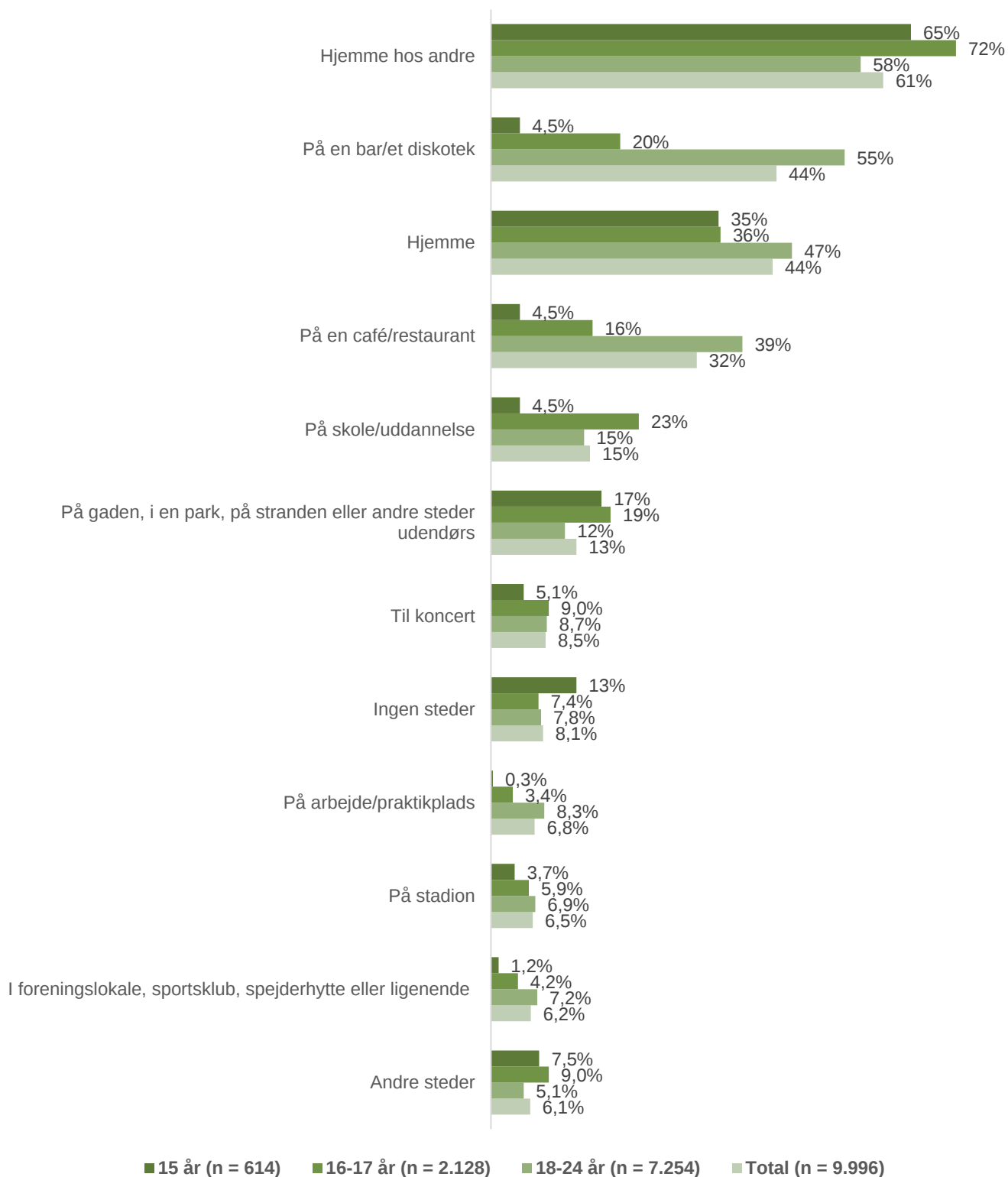
Figur 4.3.1: Hvordan unge fik fat i alkohol, sidst de drak

Note: Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Kategorierne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

De unge, der har angivet, at de drikker alkohol, er blevet bedt om at angive, hvor de har drukket alkohol inden for de seneste 30 dage. Det har været muligt at angive flere svar. Figur 4.3.2 viser steder, hvor de unge har drukket alkohol inden for de seneste 30 dage, opdelt på alder. Her ses det, at den største andel i alle aldersgrupper angiver at have drukket alkohol "Hjemme hos andre". Dette gælder for 65 % af de 15-årige, 72 % af de 16-17-årige og 58 % af de 18-24-årige. Det ses også, at en væsentlig større andel blandt de 18-24-årige angiver at have drukket alkohol "På bar/diskotek", "På café/restaurant" og "På min arbejdsplads/praktikplads" end blandt de 15-årige og 16-17-årige. Ligeledes ses det, at en væsentlig større andel angiver at have drukket på deres skole/uddannelse blandt de 16-17-årige (23 %) end blandt de 15-årige (4,5 %) og de 18-24-årige (12 %).

4.3.2: Steder, hvor de unge har indtaget alkohol inden for de seneste 30 dage, opdelt på alder

Note: Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Kategorierne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

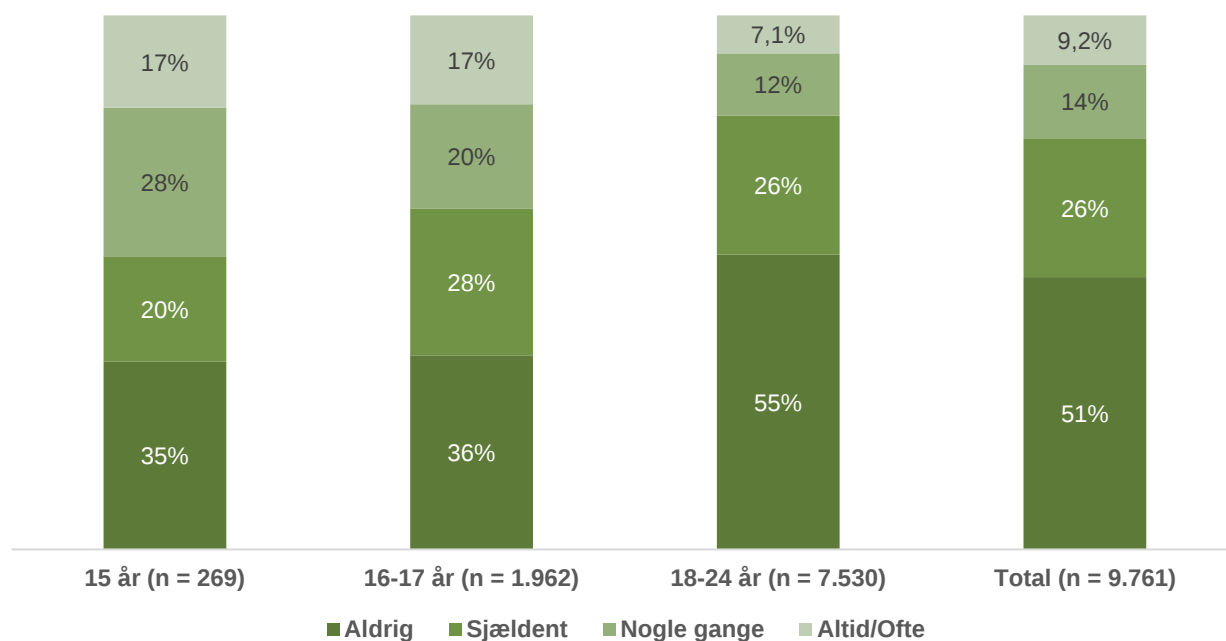
5 Kontrol

Håndhævelse med gældende aldersgrænser er afgørende for, hvor effektivt de begrænser tilgængeligheden af alkohol (18). Dette kan kontrolleres på forskellige måder. I dette kapitel beskrives unges oplevelse af ID-kontrol i forbindelse med køb af alkohol.

5.1 Fremvisning af ID i forbindelse med køb af alkohol

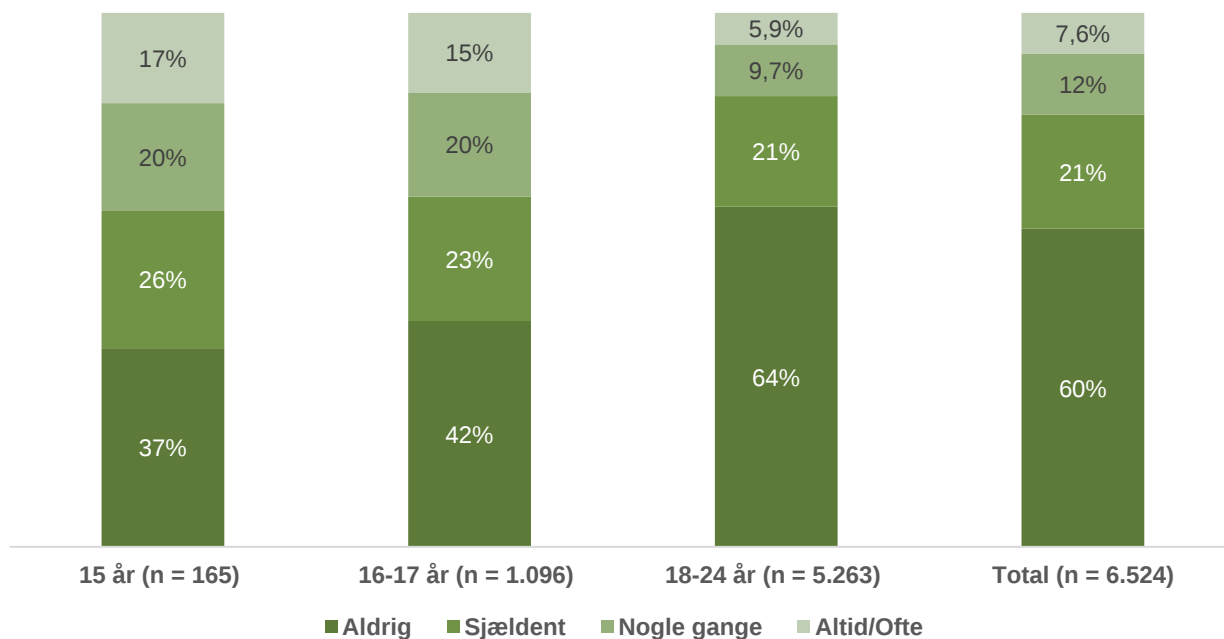
De unge, der har angivet, at de nogensinde har købt alkohol, er blevet spurgt, hvor ofte de inden for det seneste år er blevet spurgt om ID i forbindelse med deres køb af alkohol. Figur 5.1.1 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol inden for det seneste år i et supermarked, opdelt på alder. Her ses det, at både blandt de 15-årige (35 %) og 16-17-årige (36 %) angiver over en tredjedel, at de aldrig bliver oplever ID-kontrol, når de forøger at købe alkohol. Blandt de 15-årige angiver 17 %, at de altid eller ofte oplever ID-kontrol, når de har købt alkohol i et supermarked, og 28 % angiver, at de nogle gange oplever ID-kontrol. Blandt de 16-17-årige angiver 17 %, at de altid eller ofte er blevet spurgt om ID, og 20 % svarer nogle gange. Blandt de 18-24-årige er andelen, der altid eller ofte eller nogle gange er blevet spurgt til ID i supermarkedet, noget lavere. I denne aldersgruppe angiver 7,1 %, at de altid eller ofte er blevet spurgt om ID, og 12 %, at de nogle gange er blevet spurgt om ID, mens 55 % svarer, at de aldrig er blevet spurgt om ID.

Figur 5.1.1: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol i et supermarked inden for det seneste år, opdelt på alder

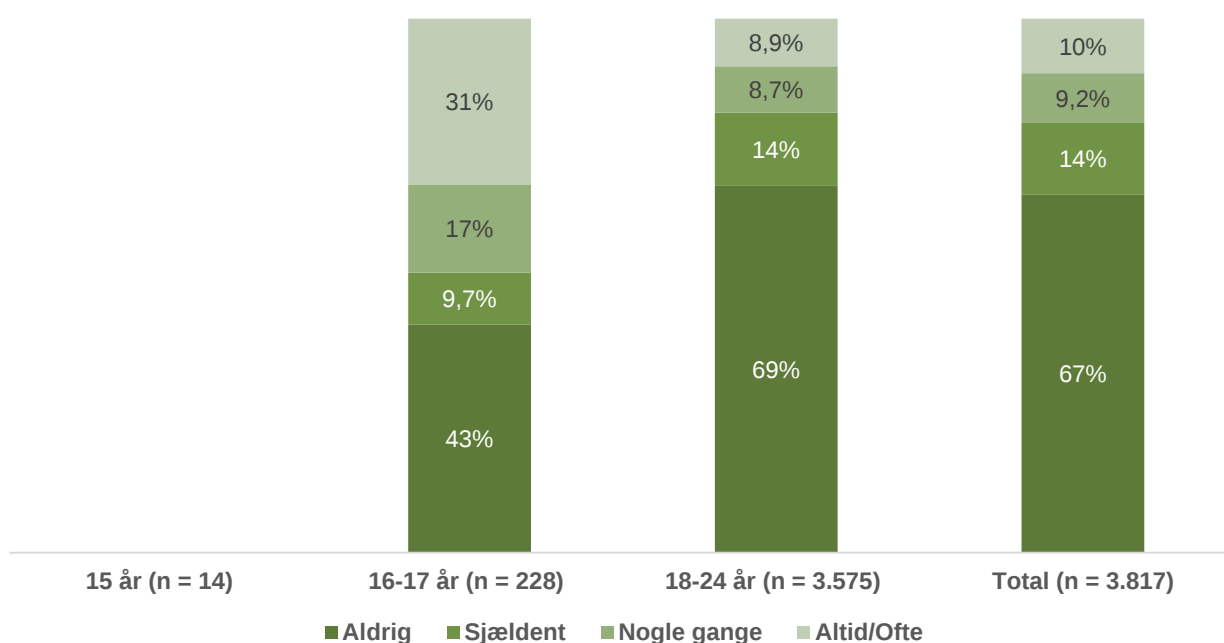
Figur 5.1.2 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol inden for det seneste år ved køb af alkohol i kiosk/tank, opdelt på alder. Her angiver 37 % af de 15-årige, at de aldrig oplever ID-kontrol ved køb af alkohol i en kiosk/tank, mens den tilsvarende andel er 42 % blandt de 16-17-årige og 64 % blandt de 18-24-årige.

Figur 5.1.2: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol i en kiosk/tank inden for det seneste år, opdelt på alder

Figur 5.1.3 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol inden for det seneste år i en vin- og spiritusforhandler opdelt på alder. Resultaterne vises ikke for de 15-årige på grund af for få respondenter. Af figuren ses det, at andelen af de 16-17-årige, der altid eller ofte oplever ID-kontrol ved køb af alkohol i en vin- og spiritusforhandler, er 31 %. Derved er vin- og spiritusforhandler det sted, hvor den største andel af de 16-17-årige angiver, at de altid eller ofte oplever ID-kontrol. For de 18-24-årige er den tilsvarende andel 8,9 %. Samtidig angiver 43 % af de 16-17-årige og 69 % af de 18-24-årige, at de aldrig oplever ID-kontrol ved køb af alkohol i en vin- og spiritusforhandler.

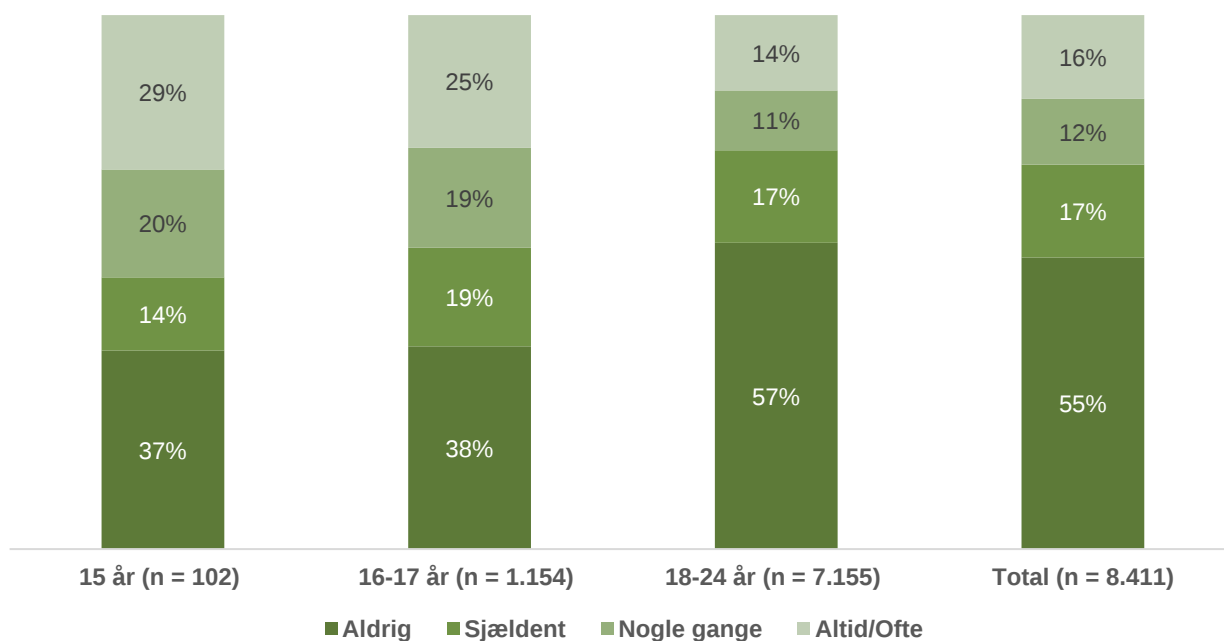
Figur 5.1.3: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol i en vin- og spiritusforhandler inden for det seneste år, opdelt på alder

Data for unge på 15 år afrapporteres ikke, da der er for få respondenter.

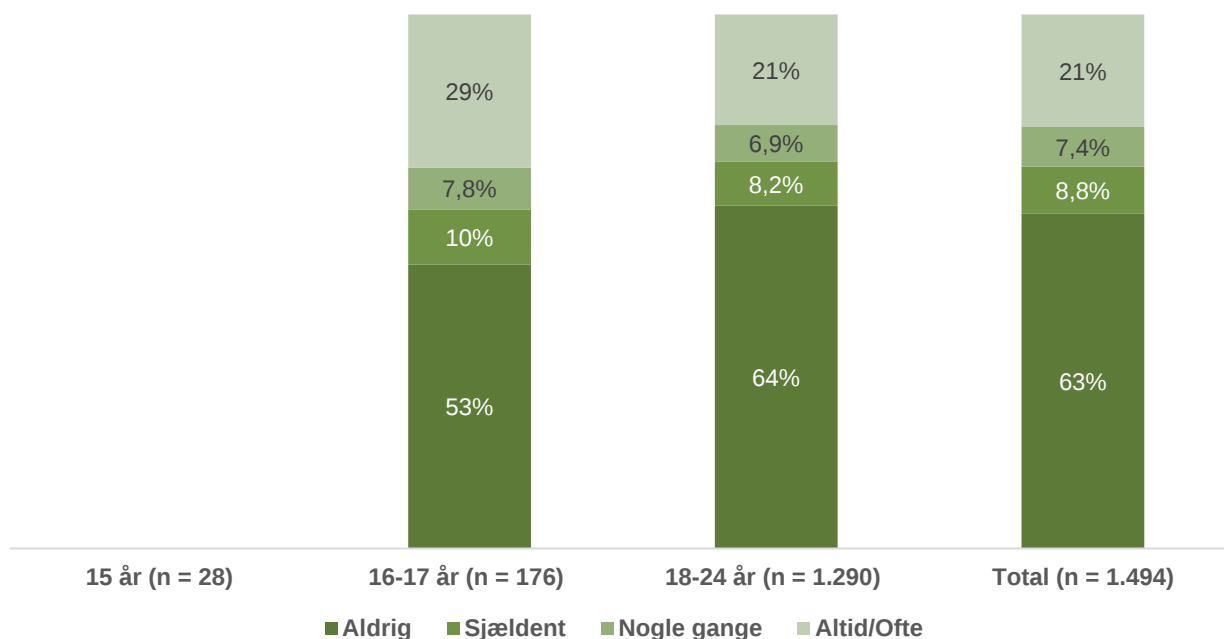
Figur 5.1.4 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol inden for det seneste år på en bar, café, restaurant eller natklub, opdelt på alder. Her ses det, at næsten hver tredje blandt de 15-årige (29 %) og hver fjerde blandt 16-17-årige (25 %) angiver, at de altid eller ofte oplever ID-kontrol ved køb af alkohol, mens den tilsvarende andel er 14 % blandt de 18-24-årige. Andelen, der aldrig oplever ID-kontrol ved køb af alkohol på en bar, café, restaurant eller natklub, er 37 % blandt de 15-årige, 38 % blandt de 16-17-årige og 57 % blandt de 18-24-årige.

Figur 5.1.4: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol på en bar/café/restaurant/natklub inden for det seneste år, opdelt på alder

Figur 5.1.5 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol online inden for det seneste år opdelt på alder. Resultaterne vises ikke for de 15-årige på grund af for få respondenter. Blandt de 16-17-årige angiver 53 %, at de aldrig oplever ID-kontrol ved køb af alkohol online, mens den tilsvarende andel er 64 % blandt de 18-24-årige. Det er ved køb af alkohol online, at den største andel af de 18-24-årige (21 %) angiver, at de altid eller ofte oplever ID-kontrol.

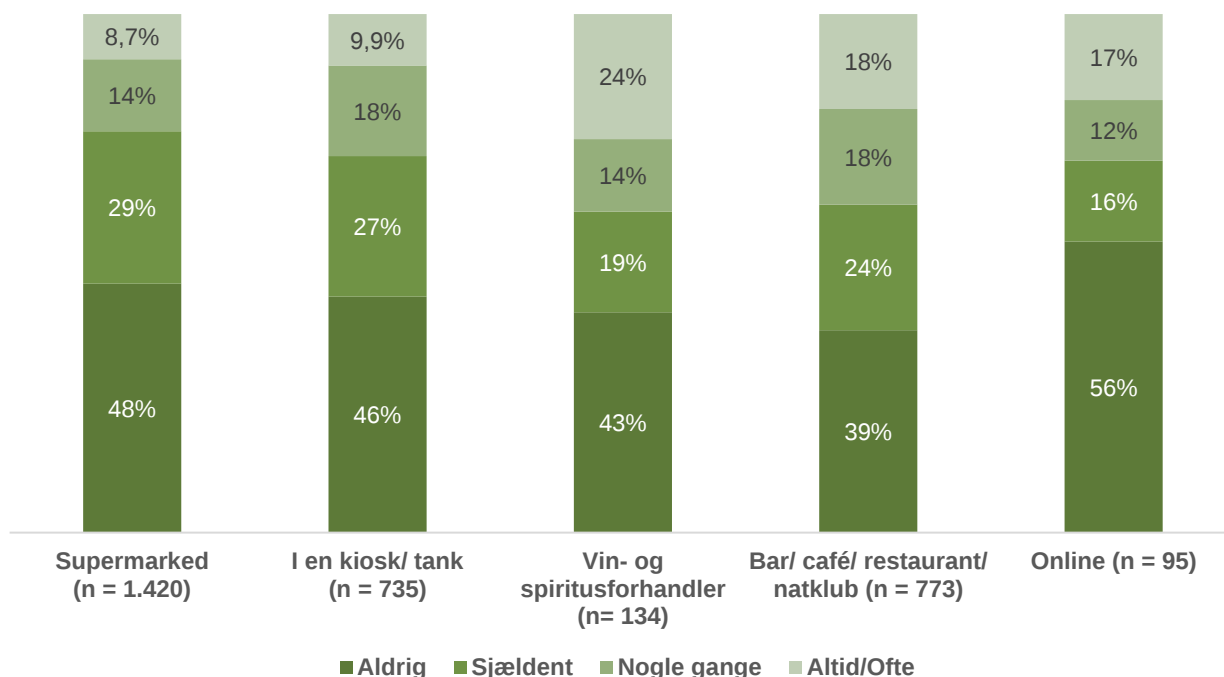
Figur 5.1.5: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol online inden for det seneste år, opdelt på alder

Data for unge på 15 år afrapporteres ikke, da der er for få respondenter.

Unge, der har angivet, at de er blevet spurgt om ID i forbindelse med køb af alkohol, er ydermere blevet spurgt til, om de inden for det seneste år har oplevet at blive afvist i at købe alkohol, fordi de ikke kunne fremvise gyldigt ID. Resultatet fremgår af figur 5.1.6, som viser den samlede andel for unge under 18 år. Den største andel, der angiver, at de aldrig er blevet afvist i at købe alkohol på grund af manglende ID, findes blandt dem, der har forsøgt at købe alkohol online (56 %). Modsat er det blandt dem, der har forsøgt at købe alkohol på en bar/café/restaurant/natklub (39 %), at man finder den mindste andel, der har svaret, at de aldrig er blevet afvist i at købe alkohol pga. manglede ID. Den største andel, der angiver, at de altid eller ofte er blevet afvist i at købe alkohol, er blandt dem, som har forsøgt at købe alkohol i en vin- og spiritusforhandler (24 %). Derimod er det blandt dem, der har forsøgt at købe alkohol i et supermarked (8,7 %), at der ses den mindste andel, der angiver, at de ofte/altid er blevet afvist i at købe alkohol på grund af manglende ID.

Figur 5.1.6: Hyppighed af oplevet afvisning ved køb af alkohol på grund af manglende gyldigt ID blandt unge under 18 år, opdelt på salgssted

5.2 Køb af alkohol i beruset tilstand

Unge, der har angivet, at de har købt alkohol de respektive salgssteder, er blevet spurgt, om de inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol disse steder, mens de var synligt berusede. Tabel 5.2.1 viser andelen, der inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede forskellige steder, opdelt på køn. Her ses det, at den største andel, der har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, er på en bar/café/restaurant eller natklub (53 %), mens den mindste andel er i en vin- og spiritusforhandler (4,6 %). For alle steder ses det, at en større andel af mænd end kvinder angiver, at de har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede.

Tabel 5.2.1: Andel, der inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede (15-24 år), opdelt på køn

	Total n = 9.731*	Mænd n = 4.200*	Kvinder n = 5.531*
Supermarked	23 %	28 %	17 %
Kiosk/tank	23 %	26 %	17 %
Vin- og spiritusforhandler	4,6 %	6,6 %	2,1 %
Bar/café/restaurant/natklub	53 %	57 %	48 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Tabel 5.2.2 viser andelen, der inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede forskellige salgssteder, opdelt på alder. Af tabellen ses det, at andelen, der har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, er større blandt de 15-årige og 16-17-årige end blandt de 18-24-årige for køb i et supermarked og en kiosk/tank, mens andelen stiger med alderen for køb i en bar/café/restaurant eller natklub. Eksempelvis angiver 23 % af de 15-årige, at de har forsøgt at købe alkohol i en bar/café/restaurant eller natklub, mens den tilsvarende andel er 36 % blandt de 16-17-årige og 55 % blandt de 18-24-årige.

Tabel 5.2.2: Andel, der inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, opdelt på alder

	15 år n = 300*	16-17 år n = 1.947*	18-24 år n = 7.484*
Supermarked*	30 %	30 %	20 %
Kiosk/tank	28 %	29 %	20 %
Vin- og spiritusforhandler	n/a	13 %	4,1 %
Bar/café/restaurant/natklub	23 %	36 %	55 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Unge, der har angivet, at de har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, er yderligere blevet spurgt ind til, om de inden for det seneste år er blevet afvist i at købe alkohol af denne årsag. Tabel 5.2.3 viser andelen, der er blevet afvist i at købe alkohol. Eksempelvis angiver 2,9 % af de unge, der har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede i en bar/café/restaurant eller natklub, at de er blevet afvist i at købe alkohol.

Tabel 5.2.3: Andel, der inden for det seneste år er blevet afvist i at købe alkohol, fordi de var synligt berusede (15-24 år), opdelt på salgssted

	Total n = 2.161*
Supermarked*	3,8 %
Kiosk/tank	3,8 %
Vin- og spiritusforhandler	11 %
Bar/café/restaurant/natklub	2,9 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

6 Alkohol på uddannelser

Mange unge bruger en stor del af deres vågne tid på en skole eller uddannelse, og uddannelsesinstitutioner kan dermed være en vigtig forebyggelsesarena for unges alkoholforbrug. Tidligere undersøgelser viser, at det særligt er i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse, at der sker en stigning i alkoholforbruget (12, 19, 20). Alkohol er et centralt og samlende element i mange sociale arrangementer på både ungdomsuddannelser og videregående uddannelser som eksempelvis introforløb og rusture, studieture, fester og fredagsbarer (21, 22). Dette kapitel beskriver unges forbrug af alkohol i forbindelse med fester i grundskolen, på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser.

6.1 Grundskole

I alt svarer 43 % af grundskoleelever i undersøgelsen, at de har været til fest på deres skole (data ej vist). Heraf svarer 35 % af grundskoleelever, at de har drukket alkohol i forbindelse med en fest på deres skole (data ej vist). De grundskoleelever, der har været til fest på deres skole og har drukket alkohol i forbindelse med fest på deres skole, er yderligere blevet spurgt til, hvor mange genstande de drak til den seneste fest på skolen, både før, under og efter. Det fremgår af tabel 6.1.1, at drenge, der har været til fest på skolen, i gennemsnit drikker 4,5 genstande i forbindelse med festen, mens piger drikker 4,0 genstande.

Tabel 6.1.1: Gennemsnitligt alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen blandt grundskoleelever, som drikker alkohol, målt i antal genstande

	Totalt i løbet af aftenen*	Før festen på skolen ¹	På skolen	Efter festen på skolen ²
Drenge (n = 180)	4,5	1,2	2,2	1,2
Piger (n = 211)	4,0	1,0	2,1	0,9

¹F.eks. til forfest eller opvarmning.

²F.eks. til efterfest eller i byen.

*Totalen er trunckeret til max. 40 genstande. Det vil sige at unge der har angivet at de drikker mere end 40 genstande er blevet sat til 40 genstande. Derfor kan totalen afvige fra summen af alkoholindtag før, på skolen og efter.

6.2 Ungdomsuddannelser

Blandt unge på ungdomsuddannelser svarer i alt 89 % af de unge, der går på de gymnasiale uddannelser (STX, HHX, HTX og HF), at de har været til fest på deres ungdomsuddannelse, mens andelen på erhvervsuddannelser (inkl. EUX) er 45 % og 33 % blandt unge på STU og FGU (data ej vist). De elever, der har været til fest på deres ungdomsuddannelse, er yderligere blevet spurgt til, hvor mange genstande de drak til den seneste fest, de var til på deres ungdomsuddannelse. Blandt unge,

der går på en erhvervsuddannelse (inkl. EUX), er det gennemsnitlige alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen 10,7 genstande for mænd og 7,2 genstande for kvinder (tabel 6.2.1). Blandt unge, der går på en gymnasial uddannelse (STX, HHX, HTX og HF), er det gennemsnitlige alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen 10,3 genstande for mænd og 7,7 genstande for kvinder. Det ses, at mænd på både erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser har et større gennemsnitligt alkoholindtag både før, under og efter festen på skolen sammenlignet med kvinder. Blandt unge på erhvervsuddannelser indtages der flest genstande på skolen blandt både mænd og kvinder i forbindelse med fest på skolen, mens både mænd og kvinder på gymnasier indtager flest genstande før festen på skolen. Der er for få respondenter, der har deltaget i en fest på skolen på STU/FGU, til at disse resultater kan vises.

Tabel 6.2.1: Gennemsnitligt alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen blandt elever på en ungdomsuddannelse som drikker alkohol, målt i antal genstande

	Totalt i løbet af aftenen*	Før festen på skolen ¹	På skolen	Efter festen på skolen ²
Erhvervsuddannelser (inkl. EUX)				
Mænd (n = 239)	10,7	3,0	4,6	3,1
Kvinder (n = 136)	7,2	2,1	3,3	1,7
Gymnasiale uddannelser (STX, HHX, HTX og HF)				
Mænd (n = 996)	10,3	5,2	3,7	1,5
Kvinder (n = 1.518)	7,7	4,4	2,3	0,9

¹F.eks. til forfest eller opvarmning

²F.eks. til efterfest eller i byen

* Totalen er trunkeret til max. 40 genstande. Det vil sige at unge der har angivet at de drikker mere end 40 genstande er blevet sat til 40 genstande. Derfor kan totalen afvige fra summen af alkoholindtag før, på skolen og efter.

6.3 Videregående uddannelser

I alt har 85 % blandt unge, der studerer på en videregående uddannelse, angivet, at de har været til fredagsbar eller fest på deres uddannelse (data ej vist). De studerende, der har været til fredagsbar eller fest på deres uddannelse, er yderligere blevet spurgt til, hvor mange genstande de drak i forbindelse med den seneste fredagsbar eller fest på deres uddannelse. Tabel 6.3.1 viser, at mænd, der studerer på videregående uddannelser, drikker flere genstande i forbindelse med fredagsbar eller fest på uddannelsen sammenlignet med kvinder, der studerer på videregående uddannelser (hhv. 8,6 genstande og 6,3 genstande). Den kønsmæssige forskel i alkoholindtag ses både før, under og efter fredagsbaren eller festen.

Tabel 6.3.1: Gennemsnitligt alkoholindtag i forbindelse med fredagsbar eller fest på uddannelsen blandt studerende på en videregående uddannelse, målt i antal genstande

	Totalt i løbet af aftenen*	Før festen på skolen¹	På skolen	Efter festen på skolen²
Mænd (n = 730)	8,6	2,3	4,7	1,6
Kvinder (n = 1.186)	6,3	2,0	3,4	0,8

¹Eksempelvis til forfest/opvarmning

²Eksempelvis til efterfest eller i byen

* Totalen er trunckeret til max. 40 genstande. Det vil sige at unge der har angivet at de drikker mere end 40 genstande er blevet sat til 40 genstande. Derfor kan totalen afvige fra summen af alkoholindtag før, på skolen og efter.

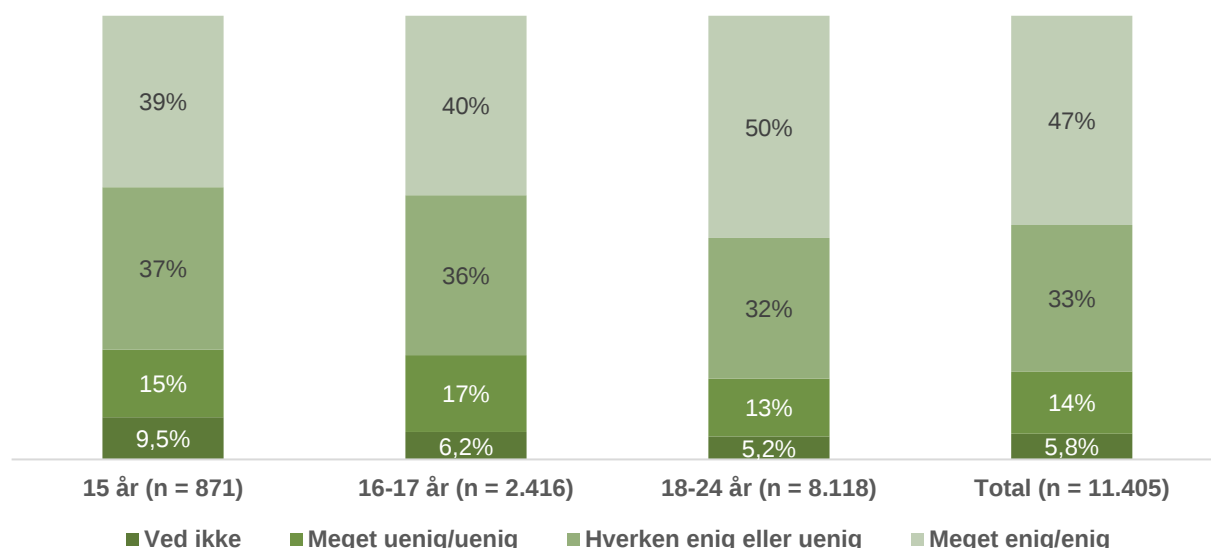
7 Holdning til alkohol, drikkepres og negative oplevelser med alkohol

Holdninger og adfærd er tæt forbundet, og unges holdninger til alkohol har derfor betydning for, hvor meget de drikker (23). Alkohol er en integreret del af mange unges sociale liv i Danmark (24, 25), og alkohol og fuldskab er for mange unge forbundet med positive oplevelser, fester og fællesskab (20). Imidlertid kan nogle unge opleve, at det er svært at være en del af fællesskabet, hvis man ikke drikker eller ikke har lyst til at drikke sig fuld (24). Dette kapitel beskriver unges holdninger til alkohol, hvad der er vigtigt for dem, når de køber alkohol samt oplevelser af drikkepres og negative oplevelser med alkohol.

7.1 Holdning til alkohol

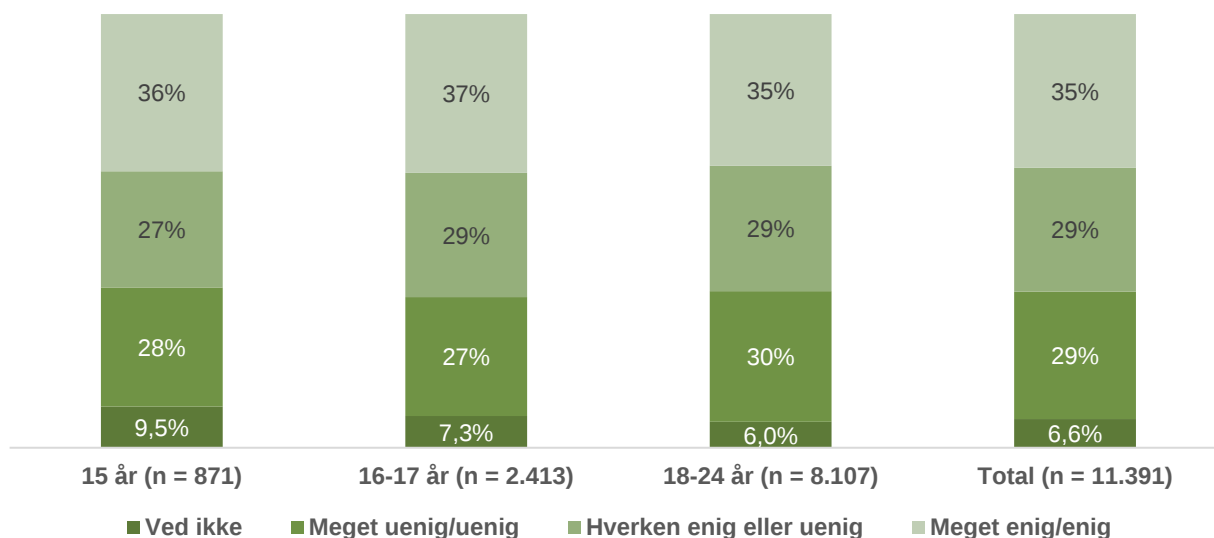
De unge er blevet spurgt til, hvor enige eller uenige de er i en række udsagn. De unge er blandt andet blevet bedt om at vurdere, hvor enige eller uenige de er i udsagnet 'Det er utjekket at drikke sig meget fuld'. Figur 7.1.1 viser, at 39 % blandt de 15-årige, 40 % blandt de 16-17-årige og 50 % blandt de 18-24-årige (50 %) svarer, at de er meget enige eller enige i udsagnet.

Figur 7.1.1: Enighed i udsagnet 'Det er utjekket at drikke sig meget fuld' opdelt på alder

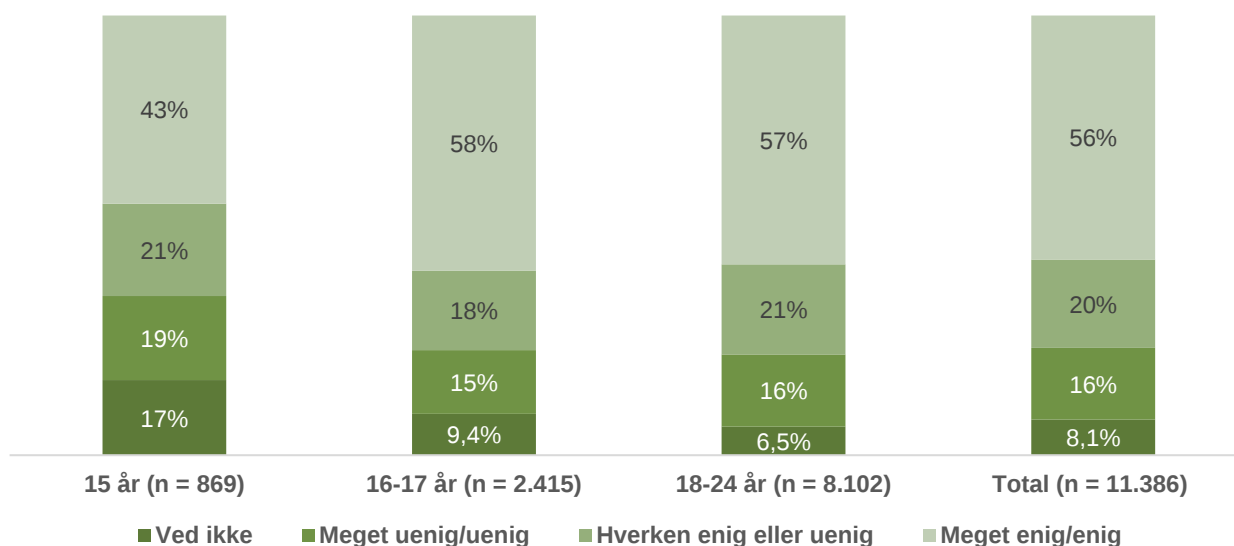
Figur 7.1.2 viser andelen, der er enige eller uenige i udsagnet 'Dem, der ikke drikker, er ofte uden for til fester'. Af figuren ses det, at over en tredjedel på tværs af alle aldersgrupper svarer, at de er meget enige eller enige i udsagnet.

Figur 7.1.2: Enighed i udsagnet 'Dem, der ikke drikker, er ofte uden for til fester', opdelt på alder

Figur 7.1.3 viser andelen, der er enige eller uenige i udsagnet 'Festerne er sjovest, hvis jeg har drukket'. Af figuren fremgår det, at den største andel blandt de 15-årige (43 %), 16-17-årige (58 %) og 18-24-årige (57 %) har svaret, at de er meget enige eller enige i udsagnet.

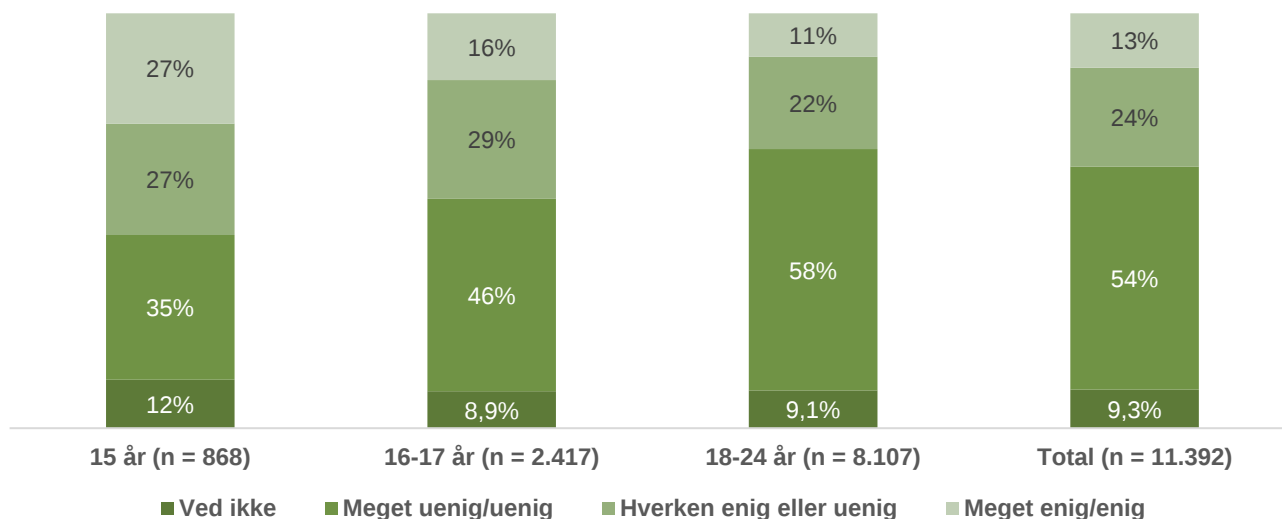
Figur 7.1.3: Enighed i udsagnet 'Festerne er sjovest, hvis jeg har drukket', opdelt på alder

Figur 7.1.4 viser andelen, der er enige eller uenige i udsagnet 'De mest populære er dem, der drikker mest alkohol til fester'. Det fremgår af figuren, at andelen, der er enig i udsagnet, falder med stigende alder. Blandt de 15-årige er 27 % meget enige eller enige i udsagnet, mens det blandt de 16-17-

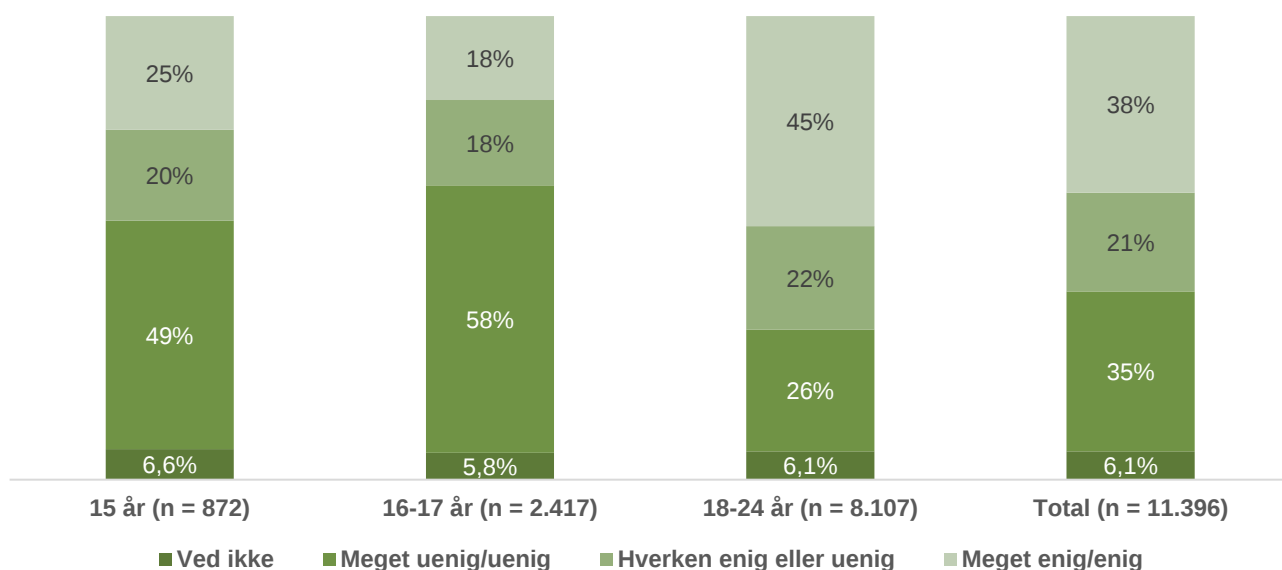
årige er 16 % og blandt de 18-24-årige er 11 %. Derudover ses det, at blandt de 18-24-årige har 58 % svaret, at de enten er meget uenige eller uenige i udsagnet, hvorimod de tilsvarende andele er 35 % for de 15-årige er og 46 % for de 16-17-årige.

Figur 7.1.4: Enighed i udsagnet 'De mest populære er dem, der drikker mest alkohol til fester', opdelt på alder

Figur 7.1.5 viser andelen, der er enig eller uenig i udsagnet 'Alkohol bør kun sælges til unge, som er fyldt 18 år'. Der er aldersforskelle i holdningerne, og det fremgår af figuren, at blandt de 18-24-årige er 45 % enten meget enige eller enige i udsagnet, hvorimod næsten halvdelen af de 15-årige (49 %) og over halvdelen af de 16-17-årige (58 %) enten uenige eller meget uenige i udsagnet.

Figur 7.1.5: Enighed i udsagnet 'Alkohol bør kun sælges til unge, som er fyldt 18 år', opdelt på alder

7.2 Vigtige faktorer ved køb af alkohol

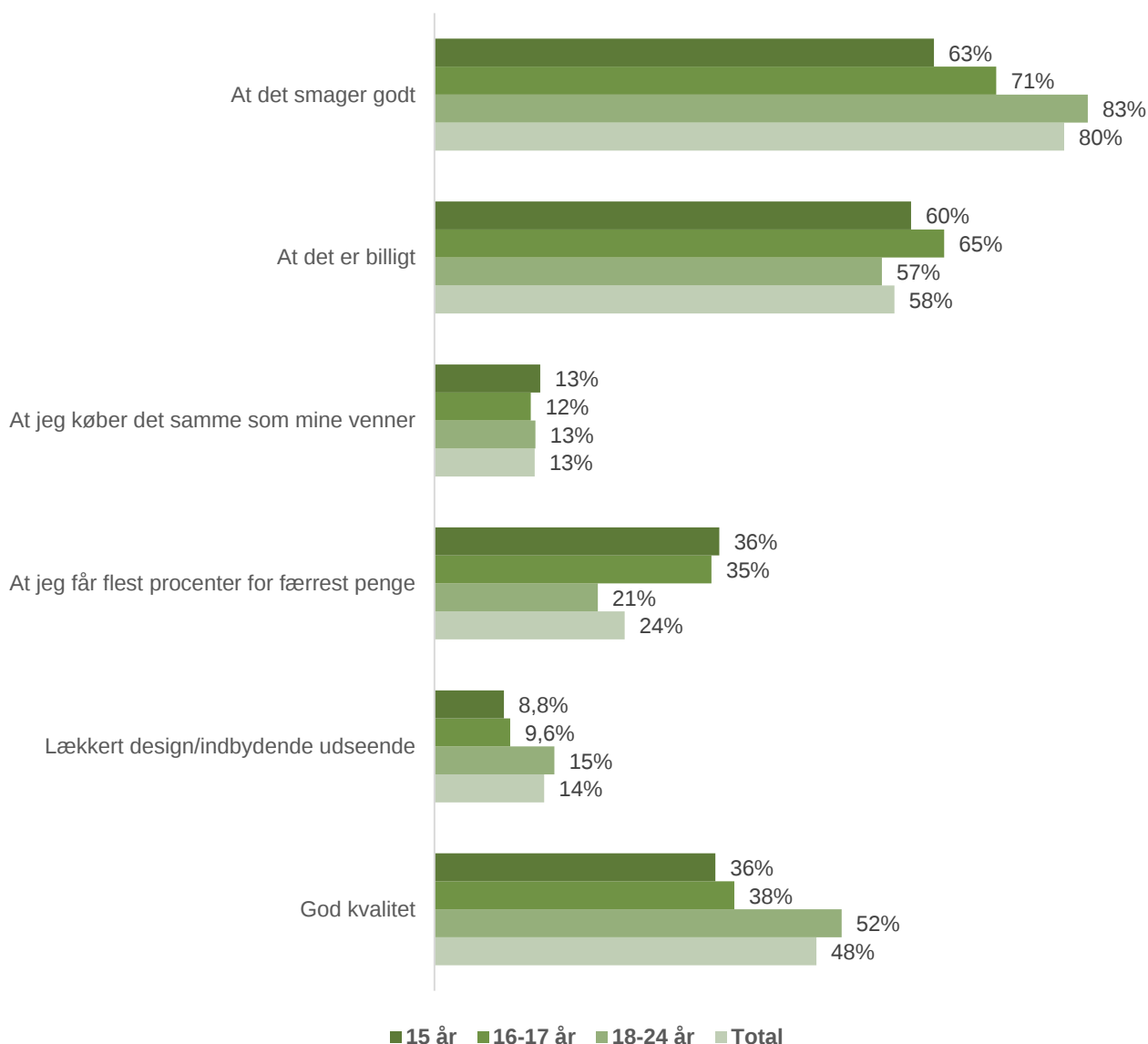
De unge er blevet bedt om at angive hvor vigtige eller ikke vigtige en række udsagn er for dem, når de køber alkohol. Det ses af tabel 7.2.1, at smag og pris er noget, der vægtes højest blandt de unge, når de køber alkohol. Eksempelvis angiver 31 %, at "At det smager godt" er meget vigtigt for dem, når de køber alkohol.

Tabel 7.2.1: Vigtige faktorer ved køb af alkohol (15-24 år)

	Meget vigtigt	Vigtigt	Hverken vigtigt eller uvigtigt	Ikke vigtigt	Slet ikke vigtigt
At det smager godt (n = 10.151)	31 %	49 %	15 %	2,6 %	2,7 %
At det er billigt (n = 9.815)	17 %	42 %	31 %	6,4 %	4,0 %
At jeg køber det samme som mine venner (n = 10.118)	4,5 %	8,2 %	22 %	27 %	38 %
At jeg får flest procenter for færrest penge (n = 10.113)	6,9 %	17 %	31 %	20 %	25 %
Lækkert design/indbydende udseende (n = 10.098)	2,0 %	12 %	32 %	24 %	30 %
God kvalitet (n = 10.115)	13 %	36 %	33 %	11 %	8,4 %

Figur 7.2.1 viser andelen, der har angivet meget vigtig eller vigtig til en række udsagn om, hvad der er vigtigt for dem, når de køber alkohol, opdelt på alder. Her ses det, at de største andele i alle aldersgrupper angiver, at det er meget vigtigt eller vigtigt for dem, at alkohol smager godt (80 %), og det er billigt (58 %).

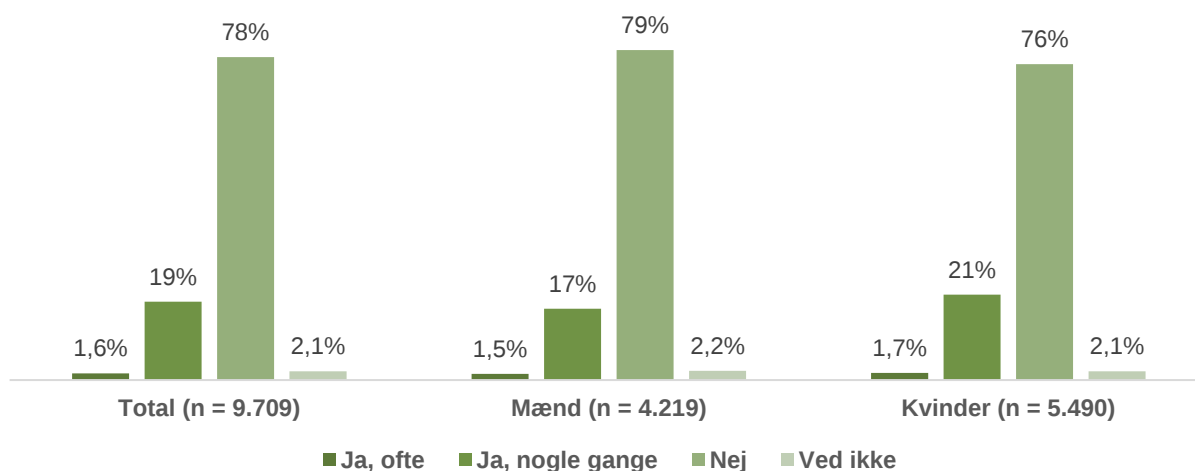
Figur 7.2.1. Andelen, der angiver, at nedenstående udsagn er meget vigtigt eller vigtigt for dem, når de køber alkohol, opdelt på alder

7.3 Drikkepres

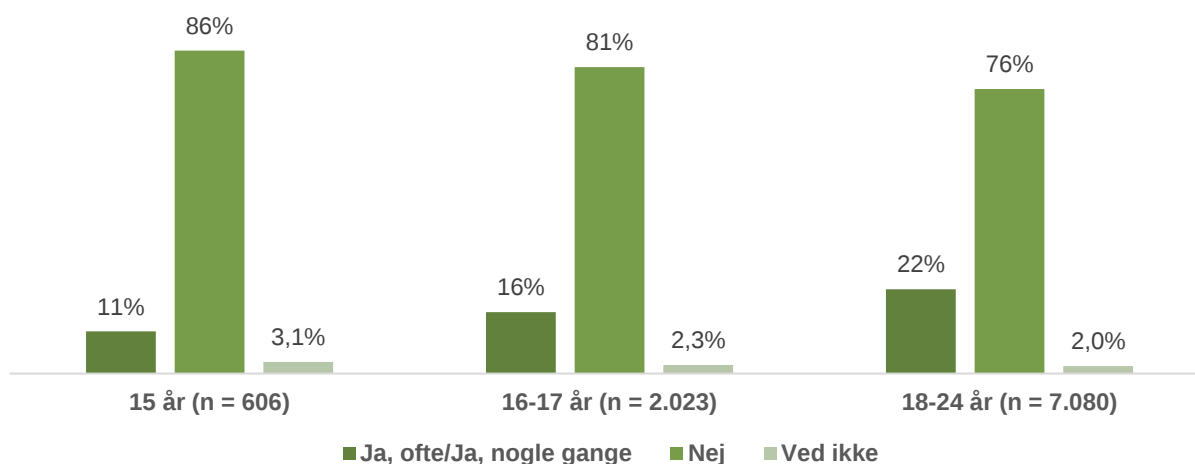
De unge, der har angivet, at de har et alkoholforbrug, er blevet spurgt om, hvorvidt de nogensinde drikker mere alkohol, end de har lyst til, fordi de føler, at det forventes. Figur 7.3.1 viser, at andelen, der ofte drikker mere, end de har lyst til, er lille både blandt mænd (1,5 %) og kvinder (1,7 %). Andelen, der har svaret "Ja, nogle gange" til at have drukket mere, end de havde lyst til, er 17 % blandt mænd og 21 % blandt kvinder.

Figur 7.3.1: Andel, der har drukket mere, end de havde lyst til, fordi de følte, at det forventedes, opdelt på køn

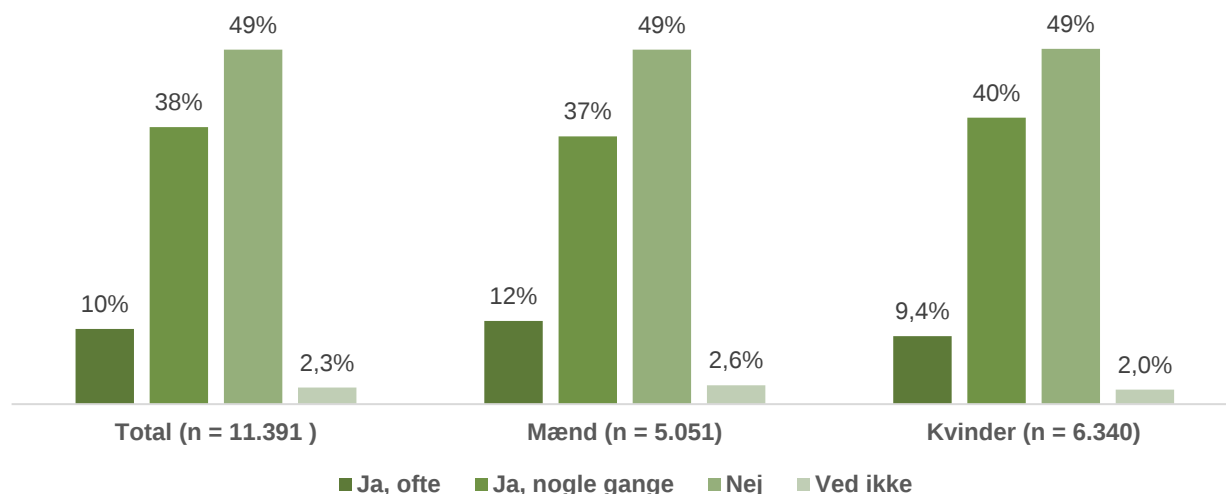
Figur 7.3.2 viser, at andelen af unge, der angiver, at de har drukket mere, end de havde lyst til, fordi de følte, at det forventedes, stiger med stigende alder. Det fremgår, at 11 % af de 15-årige ofte/nogle gange har drukket mere, end de havde lyst til, mens den tilsvarende andel er 16 % blandt de 16-17-årige og 22 % blandt de 18-24-årige.

Figur 7.3.2: Andel, der har drukket mere, end de havde lyst til, fordi de følte, at det forventedes, opdelt på alder

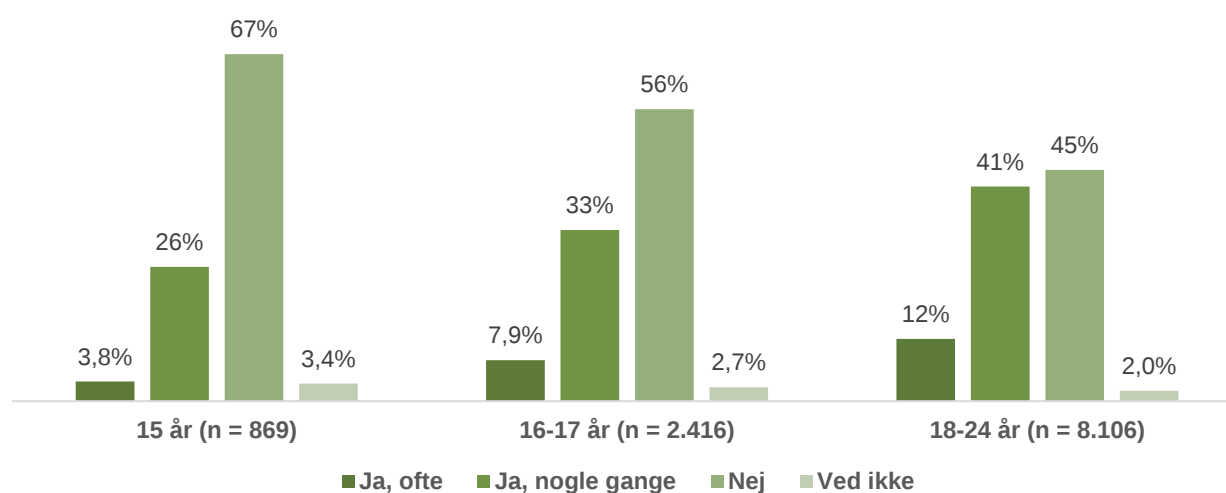
De unge er blevet spurgt til, om de har oplevet, at nogle af deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak". Af figur 7.3.3 fremgår det, at blandt mænd og kvinder angiver henholdsvis 12 % og 9,4 %, at de ofte har oplevet, at deres venner ikke har accepteret, at de har sagt "Nej tak" til alkohol.

Figur 7.3.3: Andel, der har oplevet, at deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak", opdelt på køn

Det fremgår af figur 7.3.4, at jo ældre de unge er, desto oftere oplever de, at deres venner forsøger at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak". Andelen af unge, der har oplevet, at deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak", er størst blandt de 18-24-årige, hvor 12 % svarer "Ja, ofte", og 41 % svarer "Ja, nogle gange". Blandt de 15-årige er de tilsvarende andele 3,8 % og 26 %, og blandt de 16-17-årige er andelen 7,9 % og 33 %.

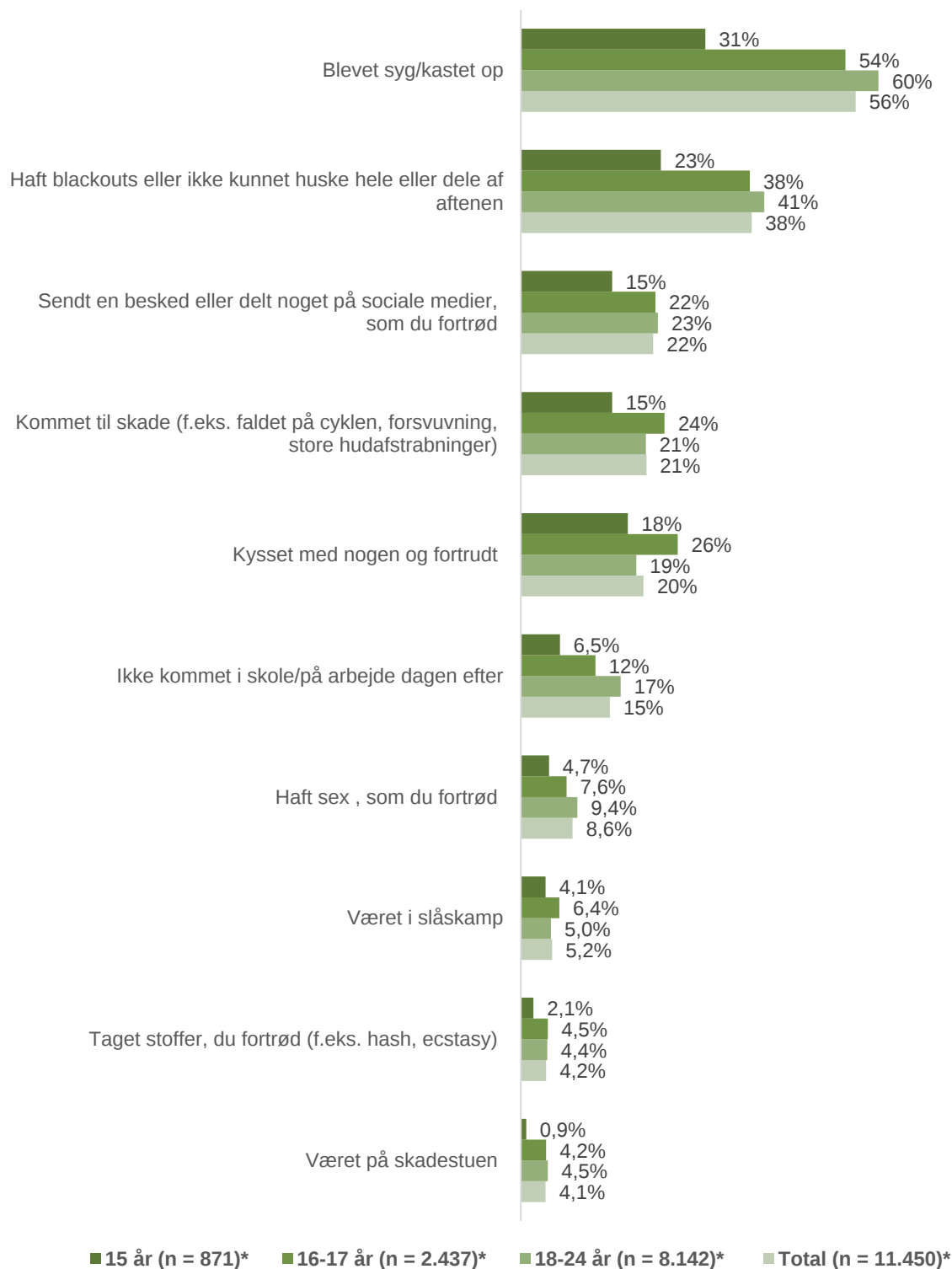
Figur 7.3.4: Andel, der har oplevet, at deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak", opdelt på alder

7.4 Negative oplevelser med alkohol

De unge, der har angivet, at de drikker alkohol, er blevet spurgt til, om de har haft en række negative oplevelser eller gjort ting, de fortryder, inden for de seneste år, fordi de har drukket alkohol. Unge, der aldrig drikker, er blevet tilføjet til svarkategorien "Nej". Figur 7.4.1 viser andelen af henholdsvis 15-årige, 16-17-årige og 18-24-årige, der har haft udvalgte negative oplevelser i forbindelse med indtag af alkohol inden for det seneste år. Både blandt 15-årige (31 %), 16-17-årige (54 %) og 18-24-årige (60 %) er andelen af unge, der er blevet syge eller har kastet op én eller flere gange i forbindelse med indtagelse af alkohol, større sammenlignet med de andre negative oplevelser. Knap hver fjerde (23 %) 15-årig har oplevet at få blackouts eller ikke kunnet huske hele eller dele af aftenen, fordi de har drukket. Blandt de 16-17-årige har cirka halvdelen (38 %) oplevet at få blackouts eller ikke kunnet huske hele eller dele af aftenen, hvilket er tilsvarende andelen blandt de 18-24-årige (41 %). Det ses også, at 0,9 % blandt 15-årige, 4,2 % blandt 16-17-årige og 4,5 % blandt 18-24-årige angiver, at de har været på skadestuen én eller flere gange inden for det seneste år, fordi de har drukket alkohol.

Figur 7.4.1: Andel, der én eller flere gange har oplevet negative konsekvenser i forbindelse med indtag af alkohol inden for det seneste år, blandt alle unge, opdelt på alder

*N er angivet for antallet, der har svaret på spørgsmålet om, hvorvidt man har oplevet "Blevet syg/kastet op", hvor dem, der aldrig drikker alkohol, er tilføjet til svarkategorien "Nej".

Referencer

1. Inchley J, Currie D, Budisavljevic S ea. Spotlight on adolescent health and well-being. Findings from the 2017/2018 Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) survey in Europe and Canada. . Copenhagen; 2020.
2. Sundhedsstyrelsen. Den Europæiske Rusmiddelundersøgelse (ESPAD) 2019. www.sst.dk; Sundhedsstyrelsen; 2020.
3. ESPAD Group. ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Luxembourg; 2020.
4. Jensen HAR, Møller SR, Jezek AH, Davidsen M, Ekholm O, Christensen AI. Danskernes Sundhed 2023. Statens Institut for Folkesundhed; 2024.
5. Kruckow S, Santini ZI, Hjarnaa L, Becker U, Andersen O, Tolstrup JS. Associations between alcohol intake and hospital contacts due to alcohol and unintentional injuries in 71,025 Danish adolescents—a prospective cohort study. *EClinicalMedicine*. 2023;64.
6. Yuen WS, Chan G, Bruno R, Clare P, Mattick R, Aiken A, et al. Adolescent alcohol use trajectories: risk factors and adult outcomes. *Pediatrics*. 2020;146(4).
7. Rehm J, Gmel GE, Sr., Gmel G, Hasan OSM, Imtiaz S, Popova S, et al. The relationship between different dimensions of alcohol use and the burden of disease—an update. *Addiction* (Abingdon, England). 2017;112(6):968-1001.
8. Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsens udmeldinger om alkohol 2022 [cited 2022 November 14]. Available from: <https://www.sst.dk/da/Viden/Forebyggelse/Alkohol/Alkoholforebyggelse/Sundhedsstyrelsens-udmeldinger-om-alkohol>.
9. Sundhedsministeriet. Sundhedsreformen - Gør Danmark sundere. København; 2022.
10. Regeringen (Socialdemokratiet VoM, Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Det Konservative Folkeparti og Alternativet,. En forebyggelsesplan målrettet børn og unge - tobak, nikotin og alkohol. 2023.
11. Bekendtgørelse af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år.
12. Pisinger V, Thorsted A, Jezek AH, Jørgensen A, Christensen AI, Thygesen LC. UNG19 - Sundhed og trivsel på gymnasiale uddannelser 2019. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU; 2019.
13. Hansen SER, Lundgaard PB, Christensen ASP. Unges alkoholvaner i Danmark 2021. 2022.
14. Sundhedsstyrelsen. Danskernes sundhed - Den Nationale Sundhedsprofil 2021. www.sst.dk; 2022.
15. Babor T, Babor T, Caetano R, al. e. Alcohol: no ordinary commodity: research and public policy: Oxford University Press; 2010.
16. Chisholm D, Moro D, Bertram M, Pretorius C, Gmel G, Shield K, et al. Are the “best buys” for alcohol control still valid? An update on the comparative cost-effectiveness of alcohol control strategies at the global level. *Journal of studies on alcohol and drugs*. 2018;79(4):514-22.
17. Baldwin R, Miller PG, Coomber K, Patafio B, Scott D. A systematic narrative review of the effects of alcohol supply reduction policies on children and adolescents. *International Journal of Drug Policy*. 2022;101.
18. Wagenaar AC, Toomey TL. Effects of minimum drinking age laws: review and analyses of the literature from 1960 to 2000. *Journal of Studies on Alcohol, supplement*. 2002(14):206-25.
19. Bendtsen P, Mikkelsen SS, Tolstrup JS. Ungdomsprofilen 2014. Sundhedsadfærd, helbred og trivsel blandt elever på ungdomsuddannelser.: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2015.

20. Tolstrup J DJ, Grønbæk M, Møller SP, Pedersen MU, Pisinger V. . Unges alkoholkultur – et bidrag til debatten. København: Vidensråd for Forebyggelse; 2019.
21. Pisinger VSC, Hoffmann SH, Rosing JA, Thygesen LC, Krølner RF, Tolstrup JS. Alkoholforebyggelse på gymnasier - Erfaringer med indsatsen Gymnasier Fuld af liv. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2021.
22. Ladekjær Larsen E, Smorawski GA, Kragbak KL, Stock C. Students' drinking behavior and perceptions towards introducing alcohol policies on university campus in Denmark: a focus group study. Substance abuse treatment, prevention, and policy. 2016;11(1):1-11.
23. Fishbein M, Ajzen I. Predicting and understanding consumer behavior: Attitude-behavior correspondence. Understanding attitudes and predicting social behavior. 1980;1(1):148-72.
24. Frederiksen NJS, Bakke SL, Dalum P. "No alcohol, no party": An explorative study of young Danish moderate drinkers. Scandinavian Journal of Social Medicine. 2012;40(7):585-90.
25. Demant J, Østergaard J. Partying as everyday life: Investigations of teenagers' leisure life. Journal of Youth Studies. 2007;10(5):517-37.